

Załącznik nr 1

do Uchwały Nr
942/2015
Prezydium Polskiej Komisji
Akredytacyjnej
z dnia 10
grudnia 2015 r.

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 1-2 grudnia 2016 r. na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych

prowadzonym w ramach obszaru sztuki, nauk humanistycznych, nauk społecznych, nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej na studiach pierwszego i drugiego stopnia realizowanych w formie stacjonarnej o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Paulina Komorowska-Birger - ekspert PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Janina Rudnicka - członek PKA
2. prof. dr hab. Andrzej Markiewicz - ekspert PKA
3. Dr Grzegorz Zgraja - ekspert do spraw międzynarodowych
4. mgr Małgorzata Piechowicz - ekspert ds. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia
5. Tomasz Stach - ekspert ds. studenckich

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku „edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych” prowadzonym na Wydziale Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2016/2017. Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku.

Poprzednio dokonano oceny w roku akademickim 2009/2010, przyznając ocenę pozytywną (uchwała Nr 995/10 z dnia 7 października 2010 r.)

Uczelnia ustosunkowując się do zaleceń poprzedniej wizytacji zwiększyła możliwości wymiany akademickiej. Prowadzone są działania w zespołach międzynarodowych, wykłady gościnne, warsztaty, kursy, itp.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez Władze Uczelni. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni oraz Wydziału, dalszy przebieg wizytacji był zgodny z ustalonym wcześniej harmonogramem. W trakcie wizytacji przeprowadzono spotkania ze studentami, pracownikami Wydziału, osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, za prowadzenie kierunku studiów, praktyk, a także z przedstawicielami Samorządu Studentów i Biura Karier. Ponadto przeprowadzono hospitały zajęć, dokonano oceny losowo wybranych prac etapowych i dyplomowych, a także przeglądu bazy dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia. Przed zakończeniem wizytacji sformułowano wstępne uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu oraz współpracujący z nim eksperci poinformowali władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

**OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY
PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW
O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM**

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		x			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe¹			x		

zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia					
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		x			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych		x			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy		x			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		x			

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

W odpowiedzi na raport po wizytacji Zespołu PKA dokonanej w dniach 1-2 grudnia 2016 r. na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych prowadzonym w ramach obszaru sztuki, nauk humanistycznych, nauk społecznych, nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej na studiach pierwszego i drugiego stopnia realizowanych w formie stacjonarnej o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie, Uczelnia przysłała wyjaśnienia, które pozwalają przesunąć ocenę w punkcie drugim raport „Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia” na z oceny **znacząco** na ocenę **w pełni**.

Uczelnia Uchwałą Senatu APS nr 19/2017 r. przyjęła dla kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych odniesienie do efektów kształcenia w obszarach kształcenia dla obszarów sztuki, nauk humanistycznych oraz nauk społecznych rezygnując z obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej tym samym minimum kadrowe dla kierunku zostaje spełnione, ponieważ nie wymaga osoby reprezentującej obszaru z

Określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, dorobek naukowy, osiągnięcia naukowe, stopień i tytuł naukowy oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, dorobek artystyczny, osiągnięcia artystyczne oraz stopień i tytuł w zakresie sztuki.

którego Jednostka zrezygnowała.

Do minimum kadrowego na kierunku „edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych” Uczelnia zgłosiła 18 nauczycieli akademickich, w tym 8 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 10 w grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora. Zespół Oceniający PKA stwierdza że wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w paragrafie 13 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370). Żaden z nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego nie przekroczył limitu zaliczania go do minimum kadrowego określonego w art. 112a ust. 1, 2 Ustawy: prawo o szkolnictwie wyższym.

Nauczyciele akademicy wskazani do minimum kadrowych dla studiów I i II stopnia reprezentują trzy obszary wiedzy (obszar sztuki, obszar nauk humanistycznych, obszar nauk społecznych) i posiadają dorobek naukowy i artystyczny zapewniający realizację programu studiów w obszarze sztuki, w obszarze nauk humanistycznych i w obszarze nauk społecznych, wskazanych dla tego kierunku studiów.

Te trzy obszary wiedzy zostały zatwierdzone właściwą Uchwałą Senatu APS wymienioną na początku wyjaśnienia zmiany oceny w punkcie drugim.

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe ² zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		x			

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1.1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości,

a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*

1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy, oraz w dalszej edukacji.*

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonemu dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.*

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.*

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych przez studentów.*

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.*

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.*

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności

badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.*

1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów.*

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.*

1.1 Koncepcja kształcenia odpowiada misji i strategii **Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie** jako uczelni wypełniającej zadania edukacyjne, społeczne i kulturotwórcze. Zgodnie z misją akademii, absolwent Edukacji artystycznej I i II stopnia potrafi wykorzystać zdolności, wiedzę i umiejętności artystyczne do wspomagania rozwoju drugiego człowieka poprzez wyzwalenie jego potencjału twórczego, łącząc przy tym wrażliwość artystyczną ze zrozumieniem i poszanowaniem jednostkowej niepowtarzalności innego człowieka, akceptując i postrzegając jako wartość jego odmienność kulturową, mentalną czy fizyczną. (przywołana w Raporcie samooceny misja i strategia rozwoju uczelni, określona w „Strategii rozwoju Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie na lata 2012-2020”, przyjętej Uchwałą Senatu APS nr 181/11-12 z 19 września 2012 r.). Realizując strategię APS, program studiów skonstruowano z myślą o kształceniu profesjonalnych nauczycieli plastyków, arteterapeutów i artystów, skutecznie wykorzystując w tym procesie zabiegi polegające na przenoszeniu i wykorzystywaniu wyników badań naukowych i artystycznych w dydaktyce.

Oceniany Kierunek spełnia wymogi związane ze strategią rozwoju uczelni i procesu umiędzynarodowienia programu studiów. Umożliwia udział pracowników naukowych i studentów w programach międzynarodowych w znacznym zakresie. Daje również szansę studentom na udział w programach wymiany, głównie dzięki uczestnictwu w programie LLP ERASMUS+ oraz na podstawie umów bilateralnych z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami

międzynarodowymi. Udział partnerów zagranicznych w ocenie efektów kształcenia na prowadzonej przez Kierunek działalności dydaktycznej jest zadowalający.

Jednostka prowadząca kierunek współpracuje z krajowymi instytucjami akademickimi i naukowymi, z instytucjami działającymi w jej otoczeniu społecznym i kulturalnym oraz uczestniczy w krajowej wymianie studentów i nauczycieli akademickich. W dziedzinie badań naukowych, naukowo-artystycznych i rozpowszechnianiu ich wyników udział pracowników dydaktycznych Kierunku oraz Instytutu Edukacji Artystycznej jest znaczący.

Program studiów dotyczy wszystkich obszarów zakładanych celów rozwoju jednostki: kształcenia, struktury dydaktycznej, działalności naukowej i artystycznej, infrastruktury, sprawności organizacyjnej oraz współpracy z otoczeniem. Z racji specyfiki profilu kształcenia pracownicy i studenci Jednostki aktywnie uczestniczą w życiu miasta i regionu podejmując współpracę z lokalnymi, regionalnymi instytucjami medycznymi, rehabilitacyjnymi, a także kulturalnymi. Ma to znaczący wpływ na efekty kształcenia. M.in.:

- w ramach przedmiotu Arteterapia Wydział podpisał porozumienie (4.09.2013r.) w sprawie organizacji praktyk i staży studenckich z Mazowieckim Specjalistycznym Centrum Zdrowia w Pruszkowie. Praktyki z arteterapii indywidualnej i grupowej odbywają się na oddziałach szpitala. Obecnie Centrum Zdrowia zatrudnia 8 absolwentów Jednostki.

- w przygotowaniu podpisanie umowy o współpracy z Centrum Zdrowia Psychicznego SZPZLO, Warszawskim Towarzystwem Pomocy Lekarskiej i Opieki nad Psychicznymi i Nerwowo Chorymi, Sekcją Arteterapii Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego.

- współpraca z w/w instytucjami owocuje licznymi publikacjami naukowymi poświęconymi arteterapii, (studenci opisują procesy terapeutyczne z wykorzystaniem sztuk pięknych). W latach 2013-2014 w Pracowni Terapii przez Sztukę z udziałem studentów studiów stacjonarnych i podyplomowych powstało 26 prac naukowych.

- studenci odbywają praktyki, m.in. w Fundacji Atelier w Warszawie. Uczestniczą w festiwalach sztuk, zorganizowanych przez Fundację dla mieszkańców Warszawy oraz

w Magazynie Sztuk w Warszawie, gdzie współprowadzą warsztaty dla dzieci z różnymi dysfunkcjami, także dla dzieci autystycznych.

- w ramach zajęć, warsztatów i praktyk studentów Kierunek współpracuje z kilkudziesięcioma znaczącymi instytucjami i ośrodkami kultury i sztuki w Warszawie.

W obszarze podnoszenia jakości kształcenia strategia, jak również polityka jakości zakłada doskonalenie systemu weryfikacji efektów kształcenia, aktualizację programów kształcenia, rozwój wymiany międzynarodowej studentów i kadry, oraz umiędzynarodowieniu procesu kształcenia np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć przez zapraszanych zagranicznych nauczycieli akademickich (tzw. profesor wizytujący), wymianę międzynarodową w ramach współpracy Instytut Edukacji Artystycznej z uczelniami europejskimi (Uniwersität Bielefeld, Uniwersität Leipzig). Realizując strategię APS, program studiów skonstruowano z myślą o kształceniu profesjonalnych nauczycieli plastyków, arteterapeutów i artystów. Jednostka zabiega o intensyfikację współpracy międzynarodowej, dalsze wspieranie działalności wystawienniczej kadry oraz studentów, dbałość o rozwój prac badawczych. Dla realizacji koncepcji kształcenia Wydziału ważne jest udoskonalanie zasobów infrastrukturalnych, wyposażenie w nowoczesny sprzęt,

modernizacja zaplecza przestrzeni dydaktycznych, wykonanie prac mających na celu usprawnienie komunikacji dla osób niepełnosprawnych.

1.2 Kierunek jest prowadzony bardzo szeroko uwzględniając tendencje zmian zachodzących w sztuce – przede wszystkim w dziedzinie nauk plastycznych oraz w dziedzinie nauk humanistycznych i w pedagogice. Obecnie na poziomie studiów I stopnia prowadzone są dwie specjalności: *Edukacja plastyczna z arteterapią*, *Edukacja plastyczna i media cyfrowe* oraz dwie specjalności: *Arteterapia*, *Artystyczna* na poziomie studiów II stopnia. Kierunek Edukacja artystyczna został w dużym stopniu zdominowany przez tendencje pedagogiczne określające profil kształcenia w APS. Wynikiem tej tendencji jest istniejąca na I i II stopniu kształcenia specjalność: *Edukacja plastyczna z arteterapią (I st.)* oraz *Arteterapii (II st.)*. Dążąc do zachowania elastyczności oferty kształcenia, na rynku usług pedagogiczno-terapeutycznych rozwijane są dynamicznie atrakcyjne specjalność arteterapii: wspomaganie edukacji dzieci poprzez działania artystyczne i wspomaganie w formie zaawansowanej terapii osób z problemami psychologicznymi i psychiatrycznymi. Specjalności te wykorzystują niezagospodarowane obszary rynku pracy, zapotrzebowanie na tego rodzaju specjalistów. Wynika to również z faktu istnienia w Polsce takiego kierunku studiów wśród kierunków akademickich, jedyne jak do tej pory międzydiscyplinarne kierunku studiów arteterapia, stworzonego przez trzy Uczelnie katowickie, które pierwszy nabór przeprowadziły w tym roku akademickim.

Z drugiej strony zostaje zachwiany status przynależności Edukacji artystycznej w zakresie sztuk plastycznych do obszaru Sztuki. W tym przypadku kierunek Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych został przyporządkowany do obszarów kształcenia w zakresie: sztuki, nauk humanistycznych, nauk społecznych i nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej. Z wątpliwymi obliczeniami procentowymi dla poszczególnych obszarów.

Powyższe plany, tendencje rysują wyraźnie dążenie do możliwości – być może - utworzenia nowego kierunku w oparciu o dwie w/w specjalności (arteterapia) na poziomie licencjatu, są one w fazie projektowo-koncepcyjnej. Taki profil działalności skutkować może w przyszłości nawiązaniem współpracy z wydziałami medycznymi. Trudno na tym etapie określić, przewidzieć, w jaki sposób w okresie późniejszym będzie ewoluował kierunek.

1.3 Kierunek Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych został przyporządkowany do obszarów kształcenia w zakresie: sztuki, nauk humanistycznych, nauk społecznych i nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej. (UCHWAŁA NR 43 /05-06 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie: wystąpienia do Ministra Edukacji i Nauki o nadanie uprawnienia do prowadzenia studiów na kierunku pod nazwą „Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych” oraz UCHWAŁA NR 15 /08-09 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie: wystąpienia do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o nadanie uprawnienia Wydziałowi Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej do prowadzenia studiów drugiego stopnia na kierunku: „Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych”)

W ich obrębie wskazano dziedziny sztuk plastycznych, nauk humanistycznych, społecznych i medycznych; w szczególności efekty kształcenia dla kierunku odnosząc do dyscyplin: sztuki piękne, historia sztuki, kulturoznawstwo, pedagogika, psychologia, medycyna.

Należy jednak stwierdzić, że zasadność przyporządkowania kierunku edukacja artystyczna do w/w

obszarów w podanej kolejności jest wątpliwa.

Zachwiane zostaje współczesne pojęcie edukacji artystycznej czy to: w zakresie sztuk plastycznych czy też edukacji artystycznej w zakresie sztuk muzycznych przyporządkowanych obszarowi sztuki i budzi obawy co do zdobycia określonych efektów kształcenia mających związek z przedmiotami artystycznymi (rysunek, malarstwo, grafika, rzeźba, grafika projektowa, działania intermedialne, fotografia itp.) dla tak szeroko rozbudowanych zakresów wiedzy, umiejętności i kompetencji z innych obszarów na poziomie studiów I i II stopnia.

Obszar sztuki powinien być wskazany jako podstawowy, natomiast efekty kształcenia należące do obszaru nauk humanistycznych i społecznych powinny wspomagać kształcenie, aby uzyskać określone dla kierunku i tego obszaru efekty kształcenia.

1.4 Efekty kształcenia zakładane dla kierunku *edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* na I i II poziomie kształcenia zostały przypisane do większości obszarowych efektów kształcenia w obszarze sztuki oraz do przyjętej przez twórców kierunku koniecznej ilości obszarowych efektów kształcenia w zakresie nauk humanistycznych, nauk społecznych i nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej . Kierunkowe efekty kształcenia wybrane przez Wydział Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej dla obszaru sztuki, obszaru nauk humanistycznych, nauk społecznych i nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej są właściwie powiązane z koncepcją kształcenia i planami rozwoju kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych. Odzwierciedlają połączenie kształcenia artystycznego z pogłębioną bazą humanistyczną i społeczną w zakresie teorii i historii sztuki, pedagogiki, psychologii, dydaktyki. Efekty kształcenia określone dla kierunku są merytorycznie podobne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych z wybranymi efektami kształcenia dla przedstawionych obszarów kształcenia dla I i II poziomu kształcenia o profilu ogólnoakademickim. Zastrzeżenia budzą efekty przyporządkowane do obszaru nauk medycznych. W przedstawionym układzie efektów kształcenia są one wykazane fragmentarycznie i szczególnie ukierunkowane dla specjalności mających związek z arteterapią. Ponad to nie wpisują się one w pojęcie edukacji artystycznej w zakresie sztuk plastycznych przyporządkowanego przede wszystkim obszarowi sztuki.

W przedstawionych dokumentach (Program kształcenia, I stopień - Załącznik Nr 16 do Uchwały Nr 629/15-16 , RWNP z dnia 24.02.2016 r.; oraz Program kształcenia, II stopień - Załącznik Nr 18 do Uchwały Nr 629/15-16 RWNP z dnia 24.02.2016 r.) **nie przypisano kierunkowym efektom kształcenia, efektów obszarowych dla:**

AR1_W16 - wie jak wspomóc drugiego człowieka w ekspresji siebie środkami wyrazu z dziedziny sztuk plastycznych ,

AR1_W30 - ma niezbędną wiedzę o bezpieczeństwie i higienie pracy w organizacji i prowadzeniu artystycznych i dydaktycznych działań plastycznych w instytucjach edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych oraz w przestrzeni publicznej ,

AR1_W31 - zna przepisy prawa określające status zawodowy nauczyciela oraz wyznaczające jego ścieżkę awansu zawodowego ,

AR1_W32 - ma wiedzę o celach, metodach i specyfice prowadzenia badań w obszarze sztuki w dziedzinie sztuk plastycznych dla dyscypliny artystycznej sztuki piękne ,

AR1_W34 - dysponuje poszerzoną wiedzą o prowadzeniu badań z zakresu sztuk pięknych w odniesieniu do sztuk wizualnych w mediach cyfrowych i aplikowania sztuk pięknych w arteterapii,

AR1_U01 - potrafi udzielać pierwszej pomocy przedmedycznej,

AR1_U26 - potrafi wykorzystać zdolności, wiedzę i umiejętności artystyczne do wspomagania rozwoju drugiego człowieka poprzez wyzwalanie jego potencjału twórczego,

AR1_U31- potrafi animować prace nad rozwojem uczestników procesów pedagogicznych oraz wspierać ich samodzielność w zdobywaniu wiedzy, a także inspirować do działań na rzecz uczenia się przez całe życie,

AR1_U34 - realizuje własne poszukiwania kreacji artystycznej i środków wyrazu artystycznego, inspirując się poznanymi metodami badań z zakresu sztuk pięknych,

AR1_U35 - potrafi wziąć udział w naukowej analizie zjawisk życia społecznego, kultury lub sztuki i podjąć próbę,

AR1_U36 - dostrzega i próbuje wykorzystać związki pomiędzy badaniem kultury i sztuki a kreacją artystyczną,

AR1_U37 - w miarę indywidualnych umiejętności i zainteresowań uczestniczył w badaniach z zakresu sztuk pięknych w ramach działalności w kołach naukowych lub uczestnictwa w projektach badawczych,

AR1_K01 - łączy wrażliwość artystyczną ze zrozumieniem i poszanowaniem jednostkowej niepowtarzalności innego człowieka, akceptując i postrzegając jako wartość jego odmienność kulturową, mentalną czy fizyczną,

AR1_K15 - ma świadomość współczesnej roli społecznej artysty i potrafi ją określać posługując się wiedzą historyczną oraz aktualnymi badaniami naukowymi ;

AR2_W03 - posiada poszerzoną i pogłębioną wiedzę na temat wspomaganie drugiego człowieka w ekspresji siebie środkami wyrazu z dziedziny sztuk plastycznych ,

AR2_W13 - posiada uporządkowaną, rozszerzoną i pogłębioną wiedzę na temat wspomaganie drugiego człowieka w ekspresji siebie środkami wyrazu z dziedziny sztuk plastycznych,

AR2_W17 - ma pogłębioną wiedzę o celach, metodach i specyfice prowadzenia działań twórczych oraz badań w obszarze sztuki w dziedzinie sztuk plastycznych dla dyscypliny artystycznej sztuki piękne ,

AR2_W18 - dysponuje pogłębioną wiedzą o prowadzeniu badań w zakresie arteterapii (zastosowania, podstawy medyczne bądź psychologiczne, aplikacja sztuk pięknych itd.) lub o metodach badań w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne ,

AR2_U20 - potrafi wykorzystać zdolności, wiedzę i umiejętności artystyczne do wspomaganie rozwoju drugiego człowieka poprzez wyzwalanie jego potencjału twórczego,

AR2_U23 - określa i kształtuje własną postawę artystyczną, wykorzystując znajomość badań i teorii dotyczących sztuk pięknych ,

AR2_U24 - potrafi przeprowadzić metodologicznie właściwą analizę zjawisk życia społecznego, kultury lub sztuki i dokonać kreatywnego przetransponowania wyników badań w obszar aktywności artystycznej ,

AR2_U25 - dostrzega, interpretuje i wykorzystuje związki pomiędzy badaniem tradycji oraz zjawisk współczesnej kultury i sztuki a kreacją artystyczną ,

AR2_U26 - posiadał doświadczenie, w miarę osobistych zainteresowań i możliwości, w prowadzeniu badań z zakresu sztuk pięknych w ramach działalności w kołach naukowych lub uczestnictwa w projektach badawczych ,

AR2_K01 - łączy wrażliwość artystyczną ze zrozumieniem i poszanowaniem jednostkowej niepowtarzalności innego człowieka, akceptując i postrzegając jako wartość jego odmienność kulturową, mentalną czy fizyczną ,

AR2_K014 - ma pogłębioną świadomość współczesnej roli społecznej artysty, potrafi ją określać posługując się wiedzą historyczną oraz aktualnymi badaniami naukowymi .

Na kierunku *Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* prowadzone są cztery specjalności –

łącznie - na I i II poziomie kształcenia: *Edukacja plastyczna z arteterapią, Edukacja plastyczna i media cyfrowe* oraz dwie specjalności: *Arteterapia, Artystyczna*. efekty kształcenia, jakie im przyporządkowano zostały uwzględnione jako ogólne efekty kierunkowe, szczególnie dotyczą one specjalności ukierunkowanych na arteterapie. Ten sposób przedstawienia efektów kształcenia nie jest zgodny z zasadami KRK, to znaczy, że efekty kształcenia określone (przedstawione) jako ogólne efekty kierunkowe, powinny być możliwe do osiągnięcia dla wszystkich studentów tego kierunku. Sugeruje się oddzielenie efektów ogólnych dotyczących kierunku od efektów ukierunkowanych na specjalności. Są to efekty oznaczone symbolami:

AR1_W16 - wie jak wspomóc drugiego człowieka w ekspresji siebie środkami wyrazu z dziedziny sztuk plastycznych ,

AR1_W17 - zna wybrane filozoficzne, społeczne i psychologiczne koncepcje człowieka, leżące u podstaw teorii i praktyki pedagogicznej ,

AR1_W19 - ma podstawową wiedzę na temat rozwoju człowieka w cyklu życia w aspekcie biologicznym, psychologicznym i społecznym ,

AR1_W19 - dysponuje elementarną wiedzą o różnych rodzajach niepełnosprawności, ich biomedycznych i społecznych skutkach oraz potrzebach emocjonalnych osób niepełnosprawnych ,

AR1_U27 - potrafi użyć podstawowej wiedzy teoretycznej z zakresu pedagogiki i powiązanych z nią dyscyplin do analizy i interpretacji lub diagnozy indywidualnych bądź grupowych zachowań ludzi ,

AR1_U28 - na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrafi w zakresie posiadanych umiejętności zaplanować i przeprowadzić odpowiednie działania o charakterze pedagogicznym, wychowawczym, opiekuńczym lub arteterapeutycznym ,

AR1_U30 - potrafi posłużyć się podstawową wiedzą teoretyczną z zakresu pedagogiki i powiązanych z nią dyscyplin do rozwiązywania konkretnych problemów pedagogicznych, wychowawczych lub opiekuńczych ,

AR1_U32 - potrafi posługiwać się zasadami i normami etycznymi w działalności pedagogicznej, wychowawczej, opiekuńczej lub arteterapeutycznej; dostrzega, analizuje i rozwiązuje powstające w trakcie działań dylematy etyczne ,

AR1_K04 - odczuwa potrzebę dalszego rozwijania i poszerzania umiejętności pedagogicznych lub arteterapeutycznych ,

AR1_K13 - ma wolę uczestniczenia w przygotowaniu i realizacji społecznych projektów artystycznych, pedagogicznych lub arteterapeutycznych ;

AR2_W14 - posiada uporządkowaną, rozszerzoną i pogłębioną wiedzę na temat rozwoju człowieka w cyklu życia ,

AR2_W15 - posiada uporządkowaną i rozszerzoną wiedzę na temat różnych rodzajów niepełnosprawności, ich biomedycznych i społecznych skutkach oraz potrzebach emocjonalnych osób niepełnosprawnych ,

AR2_W16 - ma pogłębioną wiedzę na temat zaburzeń w regulacji stosunków człowieka z jego otoczeniem ,

AR2_U09 - potrafi współdziałać z innymi, przyjmując kierowniczą rolę w zespole, w realizacji działań artystycznych, arteterapeutycznych oraz innych działań zespołowych ,

AR2_U21 - potrafi użyć poszerzonej wiedzy teoretycznej z zakresu pedagogiki i powiązanych z nią dyscyplin do analizy i interpretacji lub diagnozy indywidualnych bądź grupowych zachowań ludzi ,

AR2_U22 - na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrafi w zakresie posiadanych umiejętności zaplanować i przeprowadzić odpowiednie działania o charakterze wychowawczym, opiekuńczym lub arteterapeutycznym,

AR2_K012 - ma wolę uczestniczenia w przygotowaniu i realizacji społecznych projektów artystycznych lub arteterapeutycznych oraz potrafi przewidywać ich skutki społeczne, także w wymiarze etycznym.

W programie studiów sformułowano efekty kształcenia w poszczególnych kategoriach w takim stopniu, który umożliwi pogłębienie wiedzy, umiejętności i kompetencji w obszarze sztuki, nauk humanistycznych i społecznych oraz nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej a także efekty kształcenia wskazane przez akty prawa, regulujące standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, które zostały w pełni uwzględnione w programie kształcenia dla specjalności nauczycielskich. Z punktu widzenia oceny studenckiej efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. Na pierwszych zajęciach studenci są zapoznawani przez prowadzących z efektami kształcenia, przypisanymi dla danego przedmiotu. W systemie elektronicznym USOS studenci mają dostęp do wszystkich sylabusów, co zapewnia im wgląd do informacji o efektach kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku studiów.

1.5 Program studiów wizytowanego kierunku *Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* na rok akademicki 2016/2017 został zatwierdzony Uchwałą NR 629/15-16 Rady Wydziału Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 24 lutego 2016 r. Załącznik stanowią plany studiów. Program uzyskał pozytywną opinię Samorządu Studenckiego.

Program studiów oparty jest o cztery obszary kształcenia: sztuki, nauk humanistycznych, nauk społecznych i nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej. W ich obrębie wskazano dziedziny sztuk plastycznych, nauk humanistycznych, społecznych i nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej; w szczególności efekty kształcenia dla kierunku odnoszące się do dyscyplin: sztuki piękne, historia sztuki, kulturoznawstwo, pedagogika, psychologia, medycyna. Program studiów wynika z koncepcji kształcenia łączącej praktykę w zakresie sztuk plastycznych z refleksją teoretyczną dotyczącą pozostałych obszarów kształcenia, interdyscyplinarnej kadry zatrudnionej w jednostce, prowadzonych badań naukowych i artystycznych oraz planów rozwoju.

Studia prowadzone są w trybie studiów stacjonarnych o profilu ogólnoakademickim na dwu poziomach kształcenia: I stopnia – licencjackich i II stopnia – magisterskich. Studia licencjackie trwają trzy lata (sześć semestrów) i prowadzone są w zakresie dwóch specjalności: ***Edukacja plastyczna z arteterapią, Edukacja plastyczna i media cyfrowe***, każda ze specjalności o łącznej liczbie ECTS -190. Studia II stopnia trwają dwa lata (cztery semestry), program studiów zawiera dwie specjalności do wyboru: ***Arteterapia, Artystyczna*** – każda po 131 ECTS.

Program studiów przewiduje praktyki nauczycielskie i zawodowe, miejsca ich realizacji są sprofilowane i odpowiadają poszerzeniu kompetencji na poszczególnych specjalnościach.

Indywidualizacja programów nauczania jest możliwa dzięki kształceniu w ramach indywidualnego programu i planu studiów dla osób wybitnie uzdolnionych oraz w ramach indywidualnej organizacji studiów – m. in. dla studentów uczestniczących w wymianie międzynarodowej, prowadzących badania naukowe i studentów niepełnosprawnych.

1.5.1 Kształcenia na specjalnościach nauczycielskich, ***Edukacja plastyczna z arteterapią, Edukacja plastyczna i media cyfrowe***, na I stopniu studiów, na kierunku „Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych”, który przygotowuje do wykonywania zawodu nauczyciela, program studiów i sposób jego realizacji wypełniają postanowienia Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do

wykonywania zawodu nauczyciela. W szczególności, zgodnie z uzyskiwanymi przez absolwentów uprawnieniami do nauczania plastyki w szkole podstawowej, realizowane są we wskazanym przez Rozporządzenie o trybie realizacji i wymiarze czasowym treści kształcenia merytorycznego właściwe do nauczania pierwszego przedmiotu (moduł 1), psychologiczno-pedagogicznego (moduł 2) i dydaktycznego (moduł 3) wraz z zapewnieniem właściwej dla wskazanych modułów liczby godzin praktyk zawodowych. Jednostka wzięła udział w projekcie „Dobre praktyki, dobry nauczyciel, dobra szkoła”.

1.5.2 Dobór i „nasylenie” efektów kierunkowych obrazują macierze pokryć modułowych efektów kształcenia z efektami kształcenia zdefiniowanymi dla kierunku studiów, zawarte w programie studiów I i II stopnia dla kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych. Opisane są tytułem: *MACIERZ EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA KIERUNKU Edukacja Artystyczna w zakresie sztuk plastycznych – poziom studiów I oraz poziom studiów II.*

Macierze uwzględniają podział efektów kształcenia na kategorie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, osobno dla modułu przedmiotów artystycznych, teoretycznych, specjalnościowych, pracowni dyplomujących. Widać na nich poziom „nasylenia” modułów poszczególnymi kierunkowymi efektami kształcenia. Na tej podstawie można dostrzec, jakie efekty kształcenia realizowane są w poszczególnych modułach, które z nich realizują najwięcej/najmniej kierunkowych efektów kształcenia oraz w jakim stopniu.

Dobór treści programowych w programie studiów Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych w zakresie wszystkich specjalności prowadzonych na kierunku nie budzi większych zastrzeżeń, są one dość spójne z kierunkowymi efektami kształcenia. Zastrzeżenia budzą efekty przyporządkowane do obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej. W przedstawionym układzie efektów kształcenia są one wykazane fragmentarycznie i szczególnie ukierunkowane dla specjalności mające związek z arteterapią (I stopień; 4% udziału punktów ECTS/przedmiotów z w/w obszaru i II stopień kształcenia; 2% i 1%).

1.5.3 Program studiów *Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* ze względu na interdyscyplinarny charakter przewiduje różnorodne metody kształcenia. Opisane są one w sylabusach poszczególnych przedmiotów modułu teoretycznego i przedmiotów o charakterze praktycznym, a także sylabusach praktyk nauczycielskich, zawodowych i plenerów. Stosowane metody kształcenia są właściwie dobrane do rodzaju przedmiotu i charakteru zajęć, umożliwiają rozwój intelektualny i artystyczny studenta. Specyfika kształcenia artystycznego wymaga zindywidualizowanego kształtowania rozwoju studentów w bezpośredniej relacji mistrz-uczeń, stąd w formach pracy ze studentami kładziony jest nacisk na stałość personalnego kontaktu wykładowców przedmiotów artystycznych z każdym ze studentów, jak też na zapewnienie relacji zwrotnej, umożliwiającej realizację osobistych preferencji.

Zajęcia o charakterze praktycznym prowadzone są w formie ćwiczeń, warsztatów, zajęć laboratoryjnych. Docelowo polegają na realizacji przez studenta tematów, zagadnień problemowych, które ujęte są w sylabusach i szczegółowym programie pracowni na dany semestr. Prowadzący zajęcia konstruuje tematykę ćwiczeń według stopnia trudności i złożoności. Metody dydaktyczne są elastyczne i mogą być modyfikowane adekwatnie do problematyki zajęć oraz indywidualnych potrzeb i możliwości studenta. Zajęcia mają formę indywidualnych i zbiorowych korekt na różnych etapach realizacji pracy. Zajęcia teoretyczne prowadzone są metodą wykładów, konwersatoriów, prezentacji multimedialnych, zakładają również aktywizację studentów przez przygotowanie referatów.

Przedmioty teoretyczne prowadzone są metodą wykładów, konwersatoriów i ćwiczeń.

Systematyczne konsultacje w pracowniach artystycznych i projektowych, przeglądy prac, kolokwia, testy, zadania problemowe w przypadku zajęć teoretycznych jak również aktywność wystawiennicza studentów, praktyki realizowane w instytucjach, firmach zewnętrznych, stanowią o realnej możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Zajęcia wzbogacone są lekturą wybranych artykułów, zwiedzaniem wystaw. Prowadzący stosują metodę dyskusji dydaktycznej, „burzy mózgów”, analizy materiału audiowizualnego, przeglądu i komentowania dokumentacji wydarzeń artystycznych, katalogów, referatów, prezentacji filmów, studenci przygotowują prace aktywizujące oparte na wywiadzie lub recenzji wybranych wystaw, problemów plastycznych i teoretycznych.

Przygotowanie do badań artystycznych i kulturowo-społecznych studenci zyskują w trakcie większości zajęć przedmiotowych. Możliwość zapoznania się z metodami badań artystycznych oraz ich własnego prowadzenia daje formuła plenerów artystycznych, możliwość grupowych i indywidualnych wystaw w studenckiej Galerii Salon Owalny oraz uczelnianej Galerii APS, zaś studenci pragnący poszerzyć program studiów, otrzymują możliwość działania w Kole Naukowym „Miłośnicy Sztuki”.

1.5.4 Studia prowadzone są w trybie studiów stacjonarnych na dwu poziomach kształcenia: I stopnia – licencjackich i II stopnia – magisterskich. Studia licencjackie trwają trzy lata (sześć semestrów) i prowadzone są w zakresie dwóch specjalności: **Edukacja plastyczna z arteterapią**, liczba godzin 2300; **Edukacja plastyczna i media cyfrowe** - liczba godzin 2270, każda ze specjalności o łącznej liczbie ECTS -185. Studia II stopnia trwają dwa lata (cztery semestry), program studiów zawiera dwie specjalności do wyboru: **Arteterapia**, **Artystyczna** – każda po 131 ECTS oraz każda ze specjalności o łącznej godzin - 1115.

Podana łączna punktacja ECTS na poszczególnych specjalnościach odzwierciedla liczbę punktów zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela i studentów oraz pracy własnej. Wszystkie specjalności mają podobny zakres liczby punktów ECTS dla poszczególnych rodzajów zajęć.

1.5.5 Kryteria dotyczące powiązania zajęć z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi są dostosowywane do wymogów Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższy i zaleca się zintensyfikowanie działań zmierzających do większego powiązania zajęć dydaktycznych z prowadzonymi badaniami. Istniejące kryteria zostały przygotowane w oparciu o udział studentów głównie w badaniach statutowych. Moduły zajęć związane z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie sztuk plastycznych i dziedzinie nauk humanistycznych służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych prowadzone są w mniejszej, niż 50% ogólnej liczbie ECTS: np. na studiach I stopnia: *Pracownia licencjacka* - 12 ECTS, *Seminarium dyplomowe* – 10 ECTS, *Filozofia* - 2 ECTS a na studiach II stopnia: *Seminarium dyplomowe* – 20 ECTS, *Magisterska pracownia artystyczna* – 16 ECTS, *Edukacyjny projekt badawczy* – 3 ECTS. Podane wartości procentowe są nie prawidłowo obliczone : *za raportem samooceny* - „*Edukacji artystycznej w zakresie sztuk plastycznych*” I st. wskazane punkty ECTS stanowią 56% ogólnej liczby, zaś II st. 72% dla specjalności *Arteterapia* i 97% dla specjalności *Artystycznej*. Zaleca się by przedstawione obliczenia zostały powtórnie przeanalizowane pod kątem zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem.

1.5.6 Koncepcja kształcenia na wizytowanym kierunku zakłada wybór jednej z dwu specjalności na I poziomie studiów oraz również jednej z dwu na II poziomie studiów. Jest to wybór

fundamentalny i wynosi (w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS) odpowiednio dla II st. powyżej 44% dla specjalności Arteterapia oraz 45% dla specjalności Artystycznej a dla studiów I st. stanowi powyżej 31%, ogólnej liczby punktów ECTS. Program każdej specjalności zawiera zajęcia z języka obcego-2 ECTS i wychowania fizycznego – 1 ECTS, które również zakładają wybór studenta (dyscyplina sportowa, lektorat), są to jednak przedmioty, które nie mają bezpośredniego związku z obszarem kierunku. Kolejny wybór zachodzi w obrębie tego samego przedmiotu realizowanego w pracowniach kierowanych przez różnych pracowników naukowo-dydaktycznych a tym samym z różnymi propozycjami programowymi dla przedmiotu.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość wyboru pracowni, zarówno na studiach I, jak i II stopnia. Elastyczność w doborze ścieżki kształcenia realizowana jest poprzez zindywidualizowany charakter relacji nauczyciel akademicki - student, niedający się ująć w sformalizowany wymiar programu kształcenia. W opinii studentów uczestniczących w spotkaniu z ZO PKA kameralny charakter studiów buduje wystarczającą i satysfakcjonującą ich elastyczność kształcenia.

1.5.7 Formy zajęć na kierunku *Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* mają różnorodny charakter i są adekwatne dla zakładanych celów i efektów kształcenia. Umożliwiają osiągnięcie wiedzy, kompetencji i umiejętności niezbędnych do prowadzenia badań naukowych. W ramach kształcenia artystycznego prowadzone są głównie ćwiczenia, warsztaty, i projekty realizowane w pracowniach. Poszerzenie kompetencji w zakresie sztuki stanowi udział studentów w uczelnianych wystawach, konkursach, projektach. Jednak szczegółowe dane wykazują znaczne obciążenie godzinowe studentów na zajęciach prowadzonych przez poszczególnych pracowników dydaktycznych. Na przykład: *Licencjacka pracownia artystyczna i Magisterska pracownia artystyczna - z rzeźby*, prowadzone są wspólnie i można stwierdzić, że prowadzone są podobne ćwiczenia ; 8 godzin zajęć w przedziale czasowym od 13.30 do 20.30. W tym dniu studenci mają 12 godzin zajęć.

Harmonogram zajęć zaplanowany jest w niektórych przypadkach bez dbałości o higienę procesu nauczania. Zajęcia trwają od poniedziałku do piątku.

W celu polepszenia i podniesienia poziomu kształcenia technologicznego na przedmiocie grafika oraz warunków BHP w pracowni grafiki wskazane byłoby zatrudnienie w w/w pracowni pracownika technicznego.

Proporcja liczby godzin poszczególnych form zajęć jest właściwa. Formy zajęć w opinii studentów są dobrane prawidłowo. Z racji na niewielką liczbę studentów na ocenianym kierunku oraz indywidualne podejście liczebność grup zajęciowych jest niewielka i pozwala na poświęcenie wystarczającej ilości czasu przez prowadzących dla każdego studenta, aby mógł on osiągnąć zakładane efekty kształcenia (np.: Animacja i promocja kultury, Technologia informacyjna, Psychoterapia, Techniki arteterapeutyczne, Działania intermedialne w arteterapii, Grafika w 3D, Współczesne sztuki audiowizualne, Animacja komputerowa, Fotografia.) Jednostka prowadzi zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, które spełniają warunki określone w zapisach ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym, Dz. U. 2005 Nr 164, poz. 1365 z późn. zm., oraz rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2007 r. w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, Dz. U. 2007 Nr.188, poz. 1374 z późn. zm.

1.5.8 Praktyki studenckie stanowią integralną część procesu kształcenia, ujętego w planie studiów kierunku *Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* na poziomie I i II stopnia kształcenia.

Regulamin zawodowych praktyk studenckich Rady Wydziału Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie określa ogólne zasady organizacji praktyk w uczelni, natomiast szczegółowe zasady określa Wydziałowy Regulamin Praktyk Studenckich, opracowany w ramach kierunku EASP na Wydziale Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej (Uchwała Rady Wydziału Nauk Pedagogicznych nr NR 725/15-16 z dnia 28 września 2016r.).

Na ocenianym kierunku realizowane są: praktyki nauczycielskie na I stopniu dla obu specjalności w ilości 160 godzin, praktyki arteterapeutyczne na II stopniu dla specjalności Arteterapia – 40 godzin. Praktyka na II stopniu jest praktyką dodatkową, odbywa się w okresie wakacji oraz po cyklach zajęć. Podstawą zaliczenia praktyki i przedmiotu arteterapia jest po zakończeniu praktyki przygotowanie pracy pisemnej.

Praktyki nauczycielskie organizowane są na podstawie przepisów Rozporządzenia MNiSW z 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela i Regulaminu praktyk WNP przyjętego Uchwałą Rady Wydziału WNP APS nr 332/13-14 z 28 maja 2014 r.

Praktyki na II st. dla specjalności Arteterapia „Praktyka w instytucjach opieki psychiatrycznej 40 godz.” organizowane są zgodnie z przywołanym Regulaminem praktyk i właściwymi przepisami Prawa o szkolnictwie wyższym (U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.).

Zgodnie z Regulaminem, uczelniani Opiekunowie praktyk z ramienia Uczelni odpowiadają za przygotowanie studentów do odbycia praktyk, przygotowanie uczelnianej listy placówek umożliwiających ich realizację. Praktyki prowadzone są dobrze.

Praktyki odpowiadają charakterowi studiów na określonych specjalnościach.

Dokumentację z przebiegu praktyki stanowi obecnie Teczka praktyk z dokumentami, których wzory znajdują się na stronie Instytut Edukacji Artystycznej W teźce praktyk student prowadzi dokumentację z przebiegu praktyk, a po jej zakończeniu otrzymuje od opiekuna w miejscu pracy potwierdzenie wraz z opinią. Wymienione dokumenty student przedkłada wydziałowemu opiekunowi praktyk. Warunkiem zaliczenia praktyki jest spełnienie wymagań dotyczących efektów kształcenia i czasu trwania praktyki, pozytywna opinia opiekuna praktyk z miejsca pracy studenta, przedłożenie opiekunowi praktyk z ramienia WNP APS prawidłowo wypełnionej karty praktyk. Praktyka zawodowa ma przyporządkowane efekty kształcenia w karcie przedmiotu.

1.5.9 Jednostka realizuje program kształcenia w obcych językach, stałe zajęcia kursowe prowadzone w jęz. obcym, zajęcia regularnie prowadzone przez zagranicznych gości uczelni (tzw. visiting professors), np.: Wykład monograficzny kierunkowy. Na studiach I stopnia studenta obowiązuje zdanie egzaminu językowego na poziomie co najmniej B2, zapewniającym swobodną komunikację w języku obcym. Umiejętności językowe są pogłębiane na II stopniu studiów poprzez rozbudowaną ofertę wykładów monograficznych i zajęć fakultatywnych w językach obcych. Ponadto część studentów kierunku korzysta z oferty studenckiej wymiany zagranicznej w ramach programu Erasmus +.

Jednostka zwiększyła możliwości wymiany akademickiej. Zdaniem zespołu oceniającego ma to pozytywny wpływ na umiędzynarodowienie studiów. Działania podejmowane przez Kierunek w zakresie internacjonalizacji kształcenia wpływają korzystnie na proces kształcenia. Prowadzone działania w zespołach międzynarodowych, wykłady gościnne, warsztaty, kursy, itp. służą przekazywaniu nowych treści, zdobywaniu doświadczeń w zakresie metod dydaktycznych, sposobu zdobywania wiedzy. Współpraca międzynarodowa w sposób pośredni przekłada się na efekty

kształcenia, wzbogaca treści i jakość wykładanych przedmiotów.

Kontakty zagraniczne pracowników naukowych stanowią potencjał, który Wydział wykorzystuje przy modyfikacji ofert kształcenia.

Poza wymianą LLP ERASMUS+:

- Instytut Edukacji Artystycznej, w ramach współpracy z Uniwersytetem Bielefeld, bierze udział w warsztatach artystycznych International Winter Academy w Scheersberg. W latach 2013 do 2016 odbyły się cztery spotkania z udziałem kilkunastu studentów oraz 2 pracowników naukowych, którzy we wszystkich 4 edycjach prowadzą zajęcia. Projekt składa się z warsztatów m.in. graficznych, malarskich, teatralnych, dźwiękowych, fotograficznych, filmowych prowadzonych przez wykładowców z Lipska, Kolonii, Bielefeld, Warszawy, Łodzi i Kielc. Warsztaty prowadzone są w języku angielskim. Liczba studentów z Polski i Niemiec w/w warsztatach jest znacząca i przekracza liczbę 150 uczestników.

- w roku 2015 Kierunek współrealizuje z Uniwersytetem w Lipsku projekt »Words and Places«, który składa się z warsztatów kończących się działaniami w przestrzeni miejskiej w Warszawie i Lipsku, w 2016 r. warsztaty z projektowania graficznego także w Warszawie i Lipsku.

- Uczelnia (w tym także Kierunek) w programie dydaktycznym oferuje zajęcia w językach obcych (przede wszystkim w j. angielskim, ale także niemieckim i rosyjskim) w formie wykładów monograficznych, w których bierze udział ponad 1000 studentów.

1.6 Tak - Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1 Warunki i tryb rekrutacji oraz zakres egzaminu wstępnego na prowadzone przez Uczelnię rodzaje studiów na poszczególnych kierunkach określa Regulaminie rekrutacji w APS przyjętym Uchwałą Senatu APS nr 111/14-14 z 15 kwietnia 2015 r., corocznie są precyzowane stosowną uchwałą Senatu Uczelni (na r. a. 2016/2017 Uch. Senatu APS nr 112/14-15 z 15 kwietnia 2015 r.; na r. a. 2017/2018 Uch. Senatu APS nr 156/15-16 z 20 kwietnia 2016 r. w sprawie warunków i trybu postępowania rekrutacyjnego na studia w APS) zgodnie z aktualną sytuacją edukacyjną i polityką naboru studentów. Jest ona zamieszczona na stronie internetowej uczelni. Rada Wydziału Nauk Pedagogicznych zatwierdza uchwałą zasady i warunki rekrutacji na dany rok akademicki. Szczegółowe informacje dotyczące kierunkowego limitu przyjęć, zasad rekrutacji oraz wytyczne dotyczące wyboru specjalności udostępnione są również na stronie internetowej uczelni. Zawiera ona zasady rekrutacji na dany rok akademicki i zasady naboru dla specjalności prowadzonych na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych. Egzamin praktyczny odbywa się w formie autoprezentacji. Jedną z zasad opracowanych kryteriów i procedury rekrutacji, preferowanych przez IEA, jest wyważenie przeprowadzanego doboru kandydatów pomiędzy selektywnym rozpoznaniem ich predyspozycji plastycznych a zapewnieniem im równych szans przyjęcia. Określone przez jednostkę procedury rekrutacji są w pełni przejrzyste.

1.6.2 Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się określa Uchwała Senatu APS nr 115/14-15 z 20 maja 2015 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się w APS, regulując tryb postępowania, zasady powołania i organizacji pracy Komisji ds. potwierdzania efektów uczenia się oraz warunki przyjęcia kandydata. Realizując Uchwałą Senatu, Dziekan WNP powołał – w celu sprawowania opieki nad osobami występującymi o weryfikację posiadanych

efektów uczenia się – pełnomocnika ds. potwierdzania efektów uczenia się (Zarządzenie Dziekana WNP nr 2/15-16 z 13 stycznia 2016 r.) dla zapewnienia prawidłowego przebiegu procesu weryfikacji. Przebieg organizacji i realizacji studiów osoby przyjętej w trybie potwierdzania efektów uczenia się określony został w Regulaminie studiów w APS (ustanowionym Uchwałą Senatu APS nr 105/14-15 z 18 marca 2015 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu studiów w APS) w formie Indywidualnego Planu Studiów (IPS).

Wszystkie określone efekty kształcenia przypisane wybranym dla tej procedury przedmiotom (z uwzględnieniem poziomu kształcenia) są identyczne z efektami kształcenia zawartymi w sylabusach tych przedmiotów. Procedura potwierdzania efektów uczenia się zapewnia w ten sposób adekwatność identyfikacji efektów kształcenia uzyskanych poza systemem studiów oraz ich adekwatność do efektów kształcenia określonych dla kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych.

1.7 System weryfikacji efektów kształcenia określa proces weryfikowania efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, osiągniętych przez studentów w ramach oferty programowej uczelni. Kompleksowy system weryfikacji oraz stosowane metody sprawdzania i oceniania przedmiotowych efektów kształcenia podlegają kontroli koordynatora przedmiotu, który zgodnie z Zarz. Rektora APS nr 119/13-14 z 15 kwietnia 2014 r. w sprawie sylabusu obowiązującego w APS, odpowiada za merytoryczne przygotowanie treści kształcenia przedmiotowego, metod ich nauczania i weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia. Obowiązujący dokument wskazuje etapy weryfikacji efektów kształcenia. Należy do nich: realizacja bieżącego programu kształcenia (modułów, przedmiotów), realizacja plenerów, praktyk zawodowych, pedagogicznych, pracy dyplomowej w ramach pracowni dyplomujących i seminarium dyplomowego, egzamin dyplomowy, a także obszar dodatkowej aktywności artystycznej, projektowej i kulturalnej (udział w wystawach, prezentacjach, projektach artystycznych, konkursach realizowanych przez jednostki) oraz działalności naukowej (udział w badaniach statutowych, sympozjach, konferencjach, pracach kół naukowych). Finalnym etapem jest monitorowanie karier zawodowych i działalności artystycznej absolwentów.

1.7.1 System weryfikacji zakładanych efektów kształcenia formułuje sposób dokumentowania oraz metody oceniania efektów kształcenia i minimalny czas przechowywania dokumentacji. Sposób sprawdzania zakładanych efektów kształcenia wynika ze specyfiki kierunku studiów oraz prowadzonych specjalności i przedmiotów (okresowe przeglądy prac artystycznych, prezentacje koncepcji realizacji tematów ćwiczeń, prezentacje działań technologicznych, wystawy końcoworoczne, na terenie całego budynku w pracowniach, które dają możliwość porównania poziomu prac studentów jak również prowadzonych zadań w poszczególnych pracowniach artystycznych.) . W przypadku egzaminów i zaliczeń z obszaru teorii dokumentację stanowi: wykaz pytań, matryce kolokwii, testów śródsesemestralnych i innych testów pisemnych, prace pisemne studenta wraz z opisem zadania. Dokumentacje realizacji artystycznych są właściwe dla danego medium artystycznego i projektowego, wideo, portfolio, plansze prezentacyjne wraz z opisem zadania. Dokumentację praktyki pedagogicznej i zawodowej stanowi teczka praktyki wraz z opinią wydziałowego opiekuna praktyk i opiekuna z miejsca odbywania praktyki. Udział w wystawach, projektach artystycznych i konkursach dokumentowany jest w sposób właściwy dla danej prezentacji, wraz z listą uczestników. Dla zapewnienia porównywalności i wiarygodności stosowanych kryteriów sprawdzania i oceniania osiągniętych przez studentów efektów kształcenia, nauczyciele akademicy dokumentują proces ich weryfikacji zgodnie z zarządzeniem Rektora APS nr. 34/12-13 z 5 marca 2013. Oprócz wskazanych powyżej form dokumentacji efektów kształcenia

uczelnia określa czas ich archiwizowania.

Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, (system sprawdzania i oceniania precyzyjnie wyrażają sylabusy (karty przedmiotowe). Zawierają one informację o ilości godzin przeznaczonych na przedmiot w danym semestrze, usytuowanie w planie studiów, punktację ECTS. Opisany jest nakład pracy studenta z opisem czynności – form uczestniczenia i realizacji przedmiotu. Scharakteryzowana jest forma/formy prowadzenia zajęć i stosowane metody dydaktyczne. Kolejna część karty dotyczy formy i sposobu zaliczenia oraz podstawowych kryteriów oceny i wymagań egzaminacyjnych. W tej części prowadzący przedmiot precyzuje jakie konkretne efekty pracy są oceniane, np. samodzielnie opracowane projekty, przygotowanie dokumentacji projektowej, ustna obrona projektu, dokumentacja fotograficzna prezentacji, przedstawienie zrealizowanych w semestrze ćwiczeń objętych klauzurą (obrazy, szkice do obrazów), złożenie dokumentacji elektronicznej na płycie CD obejmującej wszystkie zadania semestralne, pisemna autoprezentacja, przygotowanie ekspozycji prac wraz z ustną autoprezentacją, realizacja ćwiczenia semestralnego, test wiadomości, przygotowanie pisemnego komentarza, wykreowanie, opracowanie i realizacja własnego działania intermedialnego, umiejętność dokumentowania przebiegu kolejnych etapów realizacji własnego działania, publiczna prezentacja.) w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych. Prace dyplomowe przygotowywane są pod kierunkiem dwóch promotorów: promotora pracy artystycznej i promotora pracy teoretycznej oraz recenzowane są przez dwóch recenzentów. Obrony dyplomów są otwarte a absolutoria dopasowane do obrony dyplomów. Poziom prac jest dobry, ocena jest wynikiem przeglądu prac okresowych. Rzetelnie przygotowane są prace teoretyczne. Poziom prac artystycznych również nie budzi zastrzeżeń. Recenzje od roku 2014 pisane są w formie elektronicznej, więc są czytelne i merytorycznie dobrze przygotowane. W następstwie przeprowadzonej przez Zespół Oceniający analizy dokumentacji związanej z procesem dyplomowania, zaleca się uzupełnienie oraz dołożenie większej staranności w zakresie gromadzonych materiałów (w recenzjach prac nie ma podpisu Dziekana i nagłówkowych pieczęci). Sugeruje się również, aby wprowadzić do dokumentacji pracy artystycznej jej bardziej szczegółowy opis : wymiary, technika itp. Ponadto sugeruje się zwrócić uwagę na fakt, iż kierunek edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych należeć powinien przede wszystkim do obszaru sztuki i dyplomem wiodącym powinien być dyplom artystyczny a część teoretyczna powinna ten dyplom wspomagać. Jednostka ogromną wagę przywiązuje do części teoretycznej co jest dobrym założeniem, bo poziom prac jest rzeczywiście wysoki, jednakże w niektórych przypadkach czuje się przewagę części teoretycznej nad częścią praktyczną.

1.7.2 System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych jest przejrzysty. Podstawą okresu zaliczeniowego jest semestr. Zasady dotyczące zaliczenia semestru, roku studiów zawiera Regulamin Studiów Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie. Zaliczeniu podlegają kolejne semestry studiów, zgodnie z planem studiów. Terminy sesji egzaminacyjnych ustala Rektor w drodze zarządzenia o podziale roku akademickiego.

Metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są ustalane przez prowadzących zajęcia nauczycieli akademickich w odniesieniu do przypisanych do danego przedmiotu efektów

kształcenia i przedstawiane studentom w formie przejrzystych oraz zrozumiałych wymagań zawartych w sylabusie przedmiotu, oraz omawiane w trakcie pierwszych zajęć.

Prowadzący ustala termin i metody weryfikacji zakładanych efektów kształcenia, są one uzależnione od rodzaju przedmiotu, jego złożoności merytorycznej i realizacyjnej. Ocena realizacji śródsesemestralnych - cząstkowych i semestralnych - końcowych jest omawiana ze studentem. Efekty działań artystycznych studentów są upubliczniane i tym samym sprawdzalne podczas prezentacji, wystaw, realizacji projektów artystycznych, konferencji i sympozjów organizowanych w pracowniach, na Wydziale, w Uczelni lub w pokazach pozauczelnianych.

Wydział prowadzi znaczącą współpracę o zasięgu międzynarodowym. Studenci corocznie uczestniczą w wymianie w ramach programu Erasmus +. We współpracy tej ważną rolę gra konfrontacja w zakresie umiejętności studentów kierunku ze studentami uczelni zagranicznych – co jest elementem weryfikacji efektów kształcenia.

3.Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia na kierunku *Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* prowadzonym na Wydziale Sztuk Wizualnych jest zgodna z misją i strategią Studiów Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, a także strategią Wydziału Nauk Pedagogicznych. Opiera się na rzetelnym postrzeganiu sztuki oraz wiedzy i refleksji z nią związanych. Czerpie z tradycji Uczelni i wypracowanych metod. Jednostka zapewnia interdyscyplinarny charakter kształcenia, propozycję różnorodnego warsztatu twórczego połączonego z wiedzą i refleksją na płaszczyźnie artystycznej i teoretycznej. Specjalnościowy charakter koncepcji kształcenia zakłada adekwatne efekty kształcenia. Zgodnie z misją akademii, (Raport samooceny str.32) absolwent Edukacji artystycznej I i II stopnia potrafi wykorzystać zdolności, wiedzę i umiejętności artystyczne do wspomagania rozwoju drugiego człowieka poprzez wyzwalanie jego potencjału twórczego, łącząc przy tym wrażliwość artystyczną ze zrozumieniem i poszanowaniem jednostkowej niepowtarzalności innego człowieka, akceptując i postrzegając jako wartość jego odmienną kulturę, mentalną czy fizyczną.

Kierunek Edukacja Plastyczna odgrywa istotną rolę w regionie i na arenie ogólnopolskiej ze szczególnym podkreśleniem specjalizacji, jaką jest arteterapia. Poza licznymi kontaktami pedagogów z instytucjami zewnętrznymi, są podejmowane i realizowane długofalowe inicjatywy promujące działalność arte-terapeutyczną.

Współpraca międzynarodowa podejmowana przez Uczelnię w zakresie ocenianego kierunku dotyczy zarówno wymiany pracowników naukowo-dydaktycznych, jak i studentów (głównie w ramach programu LLP ERASMUS+). Przybiera różne formy: prowadzenie wykładów, warsztaty, sympozja, wystawy.

Instytut Edukacji Artystycznej współpracuje z wieloma instytucjami pozarządowymi, które wspomagają proces internacjonalizacji. Są to m.in.: NGO, Fundacja Wspólna Europa, Fundacja Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży, Między Wschodem a Zachodem (wymiana młodzieży polsko-ukraińskiej), Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji. Od połowy 2015 r. Jednostka jest członkiem Europejskiego Konsorcjum Arteterapii w Edukacji ECArTE.

Proces kształcenia wspomagają atrakcyjne praktyki.

Kierunek został prawidłowo przyporządkowany do obszaru sztuki (sztuki plastyczne) i obszaru nauk humanistycznych oraz społecznych, zastrzeżenia budzi przyporządkowanie go do obszaru nauk

medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej. W przedstawionym układzie efektów kształcenia są one wykazane fragmentarycznie i szczególnie ukierunkowane dla specjalności mające związek z arteterapią (I stopień; 4% udziału punktów ECTS/przedmiotów z w/w obszaru i II stopień kształcenia; 2% i 1%).

Do wskazanych przez twórców kierunku obszarów i dyscyplin odnoszą się efekty kształcenia.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku zostały sformułowane według zasad Krajowych Ram Kwalifikacji. Efekty kształcenia określone dla kierunku są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszarów kształcenia: sztuka, nauki humanistyczne, nauki społeczne i nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, I i II poziomu kształcenia o profilu ogólnoakademickim. Nie w każdym przypadku efekty kształcenia zakładane dla kierunku *Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* na I i II poziomie kształcenia zostały przypisane do obszarowych efektów kształcenia.

Treści programowe uwzględnione w programie studiów na kierunku *Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych*, jak i stosowane na wizytowanym kierunku metody kształcenia są zróżnicowane, zależą od modułu przedmiotów i zakładanych efektów kształcenia. Kształcenie na specjalnościach nauczycielskich, *Edukacja plastyczna z arteterapią*, *Edukacja plastyczna i media cyfrowe*, na I stopniu studiów, na kierunku „Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych”, który przygotowuje do wykonywania zawodu nauczyciela, program studiów i sposób jego realizacji wypełniają postanowienia Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Dla przedmiotów praktycznych- artystycznych są to ćwiczenia w pracowniach artystycznych i projektowych, warsztaty. Zajęcia mają formę indywidualnych i zbiorowych korekt na różnych etapach realizacji pracy, cechuje je bezpośredni kontakt z pedagogiem, który elastycznie dobiera metody dydaktyczne adekwatnie do problematyki zajęć oraz indywidualnych potrzeb i możliwości studenta. Przedmioty teoretyczne prowadzone są w formie wykładów audytoryjnych, konwersatoriów, ćwiczeń.

Treści programowe uwzględnione w programie studiów na kierunku *Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* są zgodne z aktualnym stanem wiedzy oraz z efektami kształcenia określonymi dla tego kierunku, uwzględniają kształcenie zorientowane na techniki i technologie wielomedialne oraz obecny stan wiedzy i refleksji w obszarze teorii i historii sztuki. Daje to możliwość osiągnięcia przez studentów ocenianego kierunku efektów kształcenia na studiach pierwszego oraz drugiego stopnia.

Czas trwania kształcenia jest właściwy, liczba punktów ECTS – przypisanych do specjalności, modułów i przedmiotów – odpowiada nakładowi pracy studenta podejmowanej na Uczelni i poza nią w celu osiągnięcia założonych dla danego przedmiotu efektów kształcenia.

Praktyki studenckie stanowią integralną część procesu kształcenia, ujętego w planie studiów kierunku *Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* na poziomie I i II stopnia kształcenia. Jednostka uczestniczy w wymianie międzynarodowej w ramach programu Erasmus +, studenci korzystają regularnie z oferty studiów zagranicznych. Poziom kompetencji językowych uzyskanych na kierunku jest dobry.

Procedura potwierdzania efektów uczenia się zapewnia adekwatność identyfikacji efektów kształcenia uzyskanych poza systemem studiów oraz ich adekwatność do efektów kształcenia określonych dla kierunku *Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych*. Przyjęty w Uczelni *System weryfikacji efektów kształcenia* określa proces weryfikowania efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, osiąganych przez studentów w ramach oferty programowej Uczelni. Jednostka uwzględnia różne metody weryfikacji efektów kształcenia,

adekwatne do programu kształcenia oraz aktywności studenta, np.: prowadzący przedmiot precyzuje jakie konkretne efekty pracy są oceniane, np. samodzielnie opracowane projekty, przygotowanie dokumentacji projektowej, ustna obrona projektu, dokumentacja fotograficzna prezentacji, przedstawienie zrealizowanych w semestrze ćwiczeń objętych klauzurą (obrazy, szkice do obrazów), złożenie dokumentacji elektronicznej na płycie CD obejmującej wszystkie zadania semestralne, pisemna autoprezentacja, przygotowanie ekspozycji prac wraz z ustną autoprezentacją, realizacja ćwiczenia semestralnego, test wiadomości, przygotowanie pisemnego komentarza, wykreowanie, opracowanie i realizacja własnego działania intermedialnego, umiejętność dokumentowania przebiegu kolejnych etapów realizacji własnego działania, publiczna prezentacja.

4. Zalecenia

Zaleca się poddanie ponownej analizie i korekcie sposobu przyporządkowania efektów kształcenia do czterech obszarów kształcenia, skutkujący brakiem spełnienia obowiązujących w przepisach prawa wymagań w zakresie minimum (brak nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek naukowy z obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej).

Zaleca się wzmocnienie obszaru sztuki (sztuki plastyczne) do którego jest przyporządkowany kierunek *Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych*. Rozważenie rezygnacji z obszaru nauk medycznych oraz przeanalizowanie dla przedmiotów praktycznych- artystycznych liczby godzinowych ćwiczeń w pracowniach artystycznych i projektowych, a także warsztatów artystycznych, teorii i historii sztuki, metodycznych i pedagogicznych. Zajęć, które mają formę indywidualnych i zbiorowych korekt na różnych etapach realizacji pracy, cechuje je bezpośredni kontakt z pedagogiem, który elastycznie dobiera metody dydaktyczne adekwatnie do problematyki zajęć oraz indywidualnych potrzeb i możliwości studenta.

Zgodnie z zasadą KRK, która zobowiązuje do tego, że każdy kierunkowy efekt kształcenia powinien być osiągnięty przez każdego absolwenta uzyskującego dyplom na danym kierunku, Zespół Wizytujący zaleca rozważenie zawarcia w wykazie efektów kształcenia efektu oznaczonego symbolem kierunkowym z dodatkową cyfrą, literą, który opisywałby uzyskanie określonych efektów w zakresie specjalności. Podjęcie działań naprawczych w takich sytuacjach jak planowana liczba godzin poszczególnych zajęć w tygodniowym harmonogramie zajęć. Zapewnienie opieki technicznej np. w postaci obecności pracownika technicznego w pracowni grafiki warsztatowej w celu stworzenia właściwych warunków kształcenia technologicznego oraz podniesienie poziom BHP w pracowni grafiki.

Sugeruje się bardziej staranne uporządkowanie sylabusów oraz wprowadzenie jednolitej ich formy. Sugeruje się również, aby wprowadzić do dokumentacji pracy artystycznej jej bardziej szczegółowy opis : wymiary, technika itp. Zaleca się uzupełnienie oraz dołożenie większej staranności w zakresie gromadzonych materiałów (w recenzjach prac nie ma podpisu Dziekana i nagłówkowych pieczęci) Ponadto sugeruje się zwrócić uwagę na fakt, iż kierunek edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych należeć powinien przede wszystkim do obszaru sztuki i dyplomem wiodącym powinien być dyplom artystyczny a część teoretyczna powinna ten dyplom wspomagać. Sugeruje się, aby wprowadzić do dokumentacji pracy artystycznej jej bardziej szczegółowy opis : wymiary, technika itp. Ponadto sugeruje się zwrócić uwagę na fakt, iż kierunek edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych należeć powinien przede wszystkim do obszaru sztuki i dyplomem wiodącym powinien być dyplom artystyczny.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do

których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.*

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.*

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

2.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszaram kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.*

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

1. Ocena znacząco

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

2.1

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1370) minimum kadrowe na kierunku studiów I stopnia o profilu ogólnoakademickim w obszarze kształcenia w zakresie sztuki stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej trzech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. W przypadku studiów II stopnia w obszarze kształcenia w zakresie sztuki minimum kadrowe stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Zespół oceniający PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane stopnie naukowe i specjalizację naukową oraz dorobek nauczycieli akademickich. Sprawdzone również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego, których treść zweryfikowano z informacjami zawartymi w systemie POL-on

Do minimum kadrowych dla kierunku *edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* Uczelnia zgłosiła łącznie **18** nauczycieli akademickich, w tym **8** w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz **10** w grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora.

Dla studiów I stopnia o profilu ogólnoakademickim Uczelnia zadeklarowała do minimum kadrowego **13** nauczycieli akademickich w tym 5 samodzielnych nauczycieli akademickich (3 osoby reprezentują obszar kształcenia sztuki, 1 osoba obszar kształcenia nauki humanistyczne, 1 osoba obszar kształcenia nauki społeczne) oraz 8 nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora (6 osób reprezentuje obszar kształcenia sztuki, 1 osoba obszar kształcenia nauki humanistyczne, 1 osoba obszar kształcenia nauki społeczne).

W przypadku studiów II stopnia Uczelnia zgłosiła **14** nauczycieli akademickich w tym 7

samodzielnymi nauczycielami akademickimi (6 osób reprezentuje obszar kształcenia sztuki, 1 osoba obszar nauki humanistyczne) oraz 7 osób posiadających stopień naukowy doktora (3 osoby reprezentują obszar kształcenia sztuki, 2 osoby obszar kształcenia nauki humanistyczne, 2 osoby obszar kształcenia nauki społeczne).

Zespół Oceniający PKA **nie zaliczył** do minimum kadrowego studiów I i II stopnia jednego nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek w obszarze nauk humanistycznych w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia ponieważ dyscyplina filozofia nie została wskazana w Części I Raportu samooceny jako dyscyplina, do której odnoszą się efekty kształcenia.

Zespół Oceniający PKA **zaliczył** do minimum kadrowego studiów I i II stopnia dla kierunku *edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* o profilu ogólnoakademickim **17** nauczycieli akademickich gdyż posiadają dorobek naukowy/ artystyczny we wskazanych obszarach, dziedzinach nauki/sztuki, w dyscyplinach naukowych /artystycznych, do których odnoszą się zakładane efekty kształcenia.

Zespół Oceniający PKA do minimum kadrowego dla studiów I stopnia o profilu ogólnoakademickim **zaliczył 12** nauczycieli akademickich w tym **4** samodzielnych nauczycieli akademickich (3 osoby reprezentują obszar kształcenia sztuki, 1 osoba obszar kształcenia nauk społecznych) oraz **8** nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora (6 osób reprezentuje obszar kształcenia sztuki, 1 osoba obszar kształcenia nauk humanistycznych, 1 osoba obszar kształcenia nauk społecznych).

Zespół Oceniający PKA do minimum kadrowego dla studiów II stopnia o profilu ogólnoakademickim **zaliczył 13** nauczycieli akademickich w tym **6** samodzielnych nauczycieli akademickich (6 osób reprezentuje obszar kształcenia sztuki) oraz **7** osób posiadających stopień naukowy doktora (3 osoby reprezentują obszar kształcenia sztuki, 2 osoby obszar kształcenia nauk humanistycznych, 2 osoby obszar kształcenia nauk społecznych).

Minima kadrowe dla studiów I i II stopnia na ocenianym kierunku spełniają wymagania dotyczące liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe dla kierunku studiów w obszarze kształcenia w zakresie sztuki oraz wymiaru prowadzonych przez nich zajęć dydaktycznych.

Kierunek *edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* studia I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim został przyporządkowany do **czterech** obszarów nauki (obszar sztuki, obszar nauk humanistycznych, obszar nauk społecznych, obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej). Wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370) wymagają by każdy obszar kształcenia, do którego przyporządkowany jest kierunek studiów, był reprezentowany w minimum kadrowym przez co najmniej jednego nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek naukowy w obszarze wiedzy odpowiadający temu obszarowi kształcenia. Zespół Oceniający PKA stwierdza, że obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, do którego odnoszą się efekty kształcenia dla studiów I i II stopnia (M1_W02 - dysponuje elementarną wiedzą o różnych rodzajach niepełnosprawności, ich biomedycznych i społecznych skutkach oraz potrzebach emocjonalnych osób niepełnosprawnych, M1_W03 - ma podstawową lub pogłębioną wiedzę na temat zaburzeń w regulacji stosunków człowieka z jego otoczeniem, M1_U04 - potrafi użyć podstawowej wiedzy teoretycznej z zakresu pedagogiki i powiązanych z nią

dyscyplin do analizy i interpretacji lub diagnozy indywidualnych bądź grupowych zachowań ludzi, M1_U05 - na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrafi w zakresie posiadanych umiejętności zaplanować i przeprowadzić odpowiednie działania o charakterze pedagogicznym, wychowawczym, opiekuńczym lub arteterapeutycznym, M2_W03 - ma pogłębioną wiedzę na temat zaburzeń w regulacji stosunków człowieka z jego otoczeniem, M2_W04 - posiada uporządkowaną, rozszerzoną i pogłębioną wiedzę na temat rozwoju człowieka w cyklu życia, M2_U04 - potrafi użyć poszerzonej wiedzy teoretycznej z zakresu pedagogiki i powiązanych z nią dyscyplin do analizy i interpretacji lub diagnozy indywidualnych bądź grupowych zachowań ludzi, M2_U05 - na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrafi w zakresie posiadanych umiejętności zaplanować i przeprowadzić odpowiednie działania o charakterze wychowawczym, opiekuńczym lub arteterapeutycznym), **nie jest reprezentowany** w proponowanym przez Jednostkę minimach kadrowym.

W związku z powyższym **nie został spełniony wymóg** określony w § 12 ust. 3 w/w rozporządzenia.

Zespół Oceniający PKA, stwierdza, że nie są spełnione warunki dotyczące minimum kadrowego na studiach pierwszego i drugiego stopnia; do spełnienia tych warunków niezbędne jest posiadanie w minimum kadrowym na studiach I stopnia oraz na studiach II stopnia co najmniej jednego nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy co najmniej doktora oraz posiadającego zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy w obszarze nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, w dyscyplinie, do której odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

Proporcja liczby nauczycieli akademickich zaliczonych do minimów kadrowych, do liczby studentów kierunku przyporządkowanego do więcej niż jednego obszaru kształcenia określa § 17 ust. 2 rozporządzenia. Na wizytowanym kierunku na studiach I stopnia jest 112 studentów a na studiach II stopnia 71 studentów. Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów wynosi dla studiów I st. **1 : 9,33** przy obowiązujących proporcjach granicznych wynoszących **1:41** w przypadku przyporządkowania kierunku studiów do czterech obszarów (obszar sztuki, nauk humanistycznych, nauk społecznych, nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej). Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe dla studiów II st. wynosi **1 : 5,46** przy obowiązujących proporcjach granicznych **1 : 40** w przypadku przyporządkowania kierunku studiów do czterech obszarów (obszar sztuki, nauk humanistycznych, nauk społecznych, nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej).

Zespół oceniający PKA stwierdza, iż stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minima kadrowe, do liczby studentów kierunku został spełniony na studiach I i II stopnia.

Szczegółowe dane dotyczące nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe na ocenianym kierunku studiów stanowi Załącznika nr 4 nr dołączony do niniejszego raportu.

2.2

Raport samooceny /tabela nr 8/ zawiera listę nauczycieli akademickich spoza minimum kadrowego i prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku. Wykaz ten wymienia **51 nauczycieli akademickich**, w tym **4** osoby z tytułem profesora (1 osoba w dziedzinie sztuki plastyczne dyscyplinie artystycznej sztuki piękne, 3 osoby w dziedzinie nauk humanistycznych), **6** osób ze stopniem doktora habilitowanego (1 osoba w dziedzinie sztuki muzyczne, 1 osoba w dziedzinie nauk społecznych, 3 osoby w dziedzinie nauk humanistycznych, 1 osoba w dziedzinie nauk medycznych), **15** osób ze stopniem doktora (1 osoba w dziedzinie sztuki plastyczne w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne, 1 osoba w

dziedzinie sztuki filmowe, 9 osób w dziedzinie nauk humanistycznych, 2 osoby w dziedzinie nauk społecznych, 1 osoba w dziedzinie nauk prawnych dyscyplinie naukowej prawo, 1 osoba w dziedzinie nauk o kulturze fizycznej) i **26** osób z tytułem zawodowym magistra.

Według z § 5 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1596), zajęcia związane z określoną dyscypliną naukową lub artystyczną są prowadzone przez nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek naukowy lub artystyczny w zakresie tej dyscypliny. Następujące przedmioty: **Emisja głosu** oraz **Bezpieczeństwo i higiena pracy** prowadzone są przez nauczycieli posiadających tytuł zawodowy magistra profilaktyki społecznej i resocjalizacji oraz filozofii chrześcijańskiej w zakresie psychologii, co jest niezgodne z wyżej cytowanym rozporządzeniem.

Dokumentacja pozostałych nauczycieli akademickich poświadczą, że zakres badań naukowych i poszukiwań artystycznych potwierdzonych uzyskanymi tytułami i stopniami naukowymi jest zgodny z dyscypliną naukową lub artystyczną prowadzonych zajęć.

Z dołączonego CV poszczególnych pracowników wynika, że są oni zaangażowani w następujące własne programy badawcze np.: *Sztuka współczesna. Nowe media, Projektowanie integralne, Żoligaraż – artystyczny projekt miejski w Warszawie, Efektywność arteterapii w rehabilitacji osób z zaburzeniami psychicznymi, Etyka odpowiedzialności globalnej kontynuująca myśl Georga Pichta i Hansa Jonasa, Specyfika wychowania w szkole w świetle pedagogiki steinerowskiej, Technologie wspomagające w edukacji rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami, Metodyka wykorzystania nowoczesnych technologii w oddziaływaniach pedagogicznych.*

W latach 2013-2015 pracownicy Instytutu Edukacji Artystycznej upublicznili 146 swoich artystycznych autorskich realizacji w prestiżowych ośrodkach sztuki w Polsce i za granicą (The European Museum of Modern Art (MEAM) w Barcelonie; Academy of Art we Florencji; Zachęta; MOCAK; Objectifs - Singapur Centre of Photography and Film) oraz instytucjach kultury (prezentacje w TVP Kultura). Pracownicy Instytutu publikują w renomowanych czasopismach („Kultura Popularna”, „Literatura i Kultura Popularna”, „Kwartalnik Filmowy”, „Prace Filologiczne”, „mediaart”, „Artluk”, „Neuropsychiatria. Przegląd Kliniczny” oraz monografiach akademickich.

Wszystkie powyższe osiągnięcia potwierdzają, że kompetencje dydaktyczne, dorobek naukowy lub artystyczny i doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych pozostałych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są zgodne z obszarami nauki, dziedzinami i dyscyplinami, do których przypisany jest kierunek.

W Raporcie samooceny Wydział poinformował, że prowadzi zajęcia ogólnoakademickie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, które poprzedzone kursem obsługi platformy e-learningowej prowadzone są przez przygotowaną kadrę. Na ocenianym kierunku za pomocą platformy odbywają się zajęcia *Bezpieczeństwo i higiena pracy* oraz pojedyncze moduły z przedmiotów określonych przez Jednostkę jako fundamentalne. - Zespół Oceniający PKA potwierdza, że kadra jest przygotowana do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, ponieważ przed rozpoczęciem zajęć przechodzi kurs obsługi platformy e-learningowej.

2.3

W jednostce działa System Okresowej Oceny Nauczycieli Akademickich w zakresie działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej, który motywuje pracowników do podnoszenia kwalifikacji naukowych, rozwijania kompetencji dydaktycznych, organizacyjnych oraz aktywności w zakresie współpracy międzynarodowej poprzez uczestnictwo we wspólnych z uczelniami zagranicznymi programach badawczych i

artystycznych. Nauczyciele akademicki zatrudniani są w drodze konkursów zgodnie z zapisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn.zm.) i Statutem APS (Załącznik do Uchwały nr 106/14-15 Senatu APS z dn. 18 marca 2015 r.). Zajęcia prowadzone w jednostce są oceniane przez studentów za pomocą formularza elektronicznego w systemie USOS. Co roku tworzony jest studencki ranking najlepszych nauczycieli akademickich. Zachętą dla rozwoju pracowników są doroczne nagrody Rektora za działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną. Pracowników zainteresowanych prowadzeniem projektów badawczych oraz samorozwojem wspiera uczelniane Biuro Obsługi Badań i Współpracy z Zagranicą oraz Zespół ds. Wewnętrznego Zapewniania Jakości Kształcenia.

Zespół Oceniający PKA uznał, że polityka kadrowa sprzyja procesowi umiędzynarodowienia kadry poprzez rozwijanie współpracy międzynarodowej oraz uczestnictwo pracowników naukowo dydaktycznych we wspólnych z uczelniami zagranicznymi programach badawczo artystycznych np. udział w projekcie International Winter Academy Scheersberg *War and Peace 2014, 2015*, realizacja projektu *Words and Places* oraz projektu *ABC DDR PRL* oraz poprzez kontakty w ramach wymiany Erasmus+.

Wydział Nauk Pedagogicznych, w ramach którego funkcjonuje Instytut Edukacji Artystycznej prowadzi wykłady w językach obcych. Wymienione wykłady nie są obowiązkowe dla studentów kierunku *edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* i nie wykazują związku z modułami kierunkowymi przypisanymi do obszaru sztuki jako obszaru wiodącego dla ocenianego kierunku.

2.4.

W tabeli nr 10 dołączonej do Raportu samooceny podano informacje o udziale wszystkich pracowników Wydziału Nauk Pedagogicznych w programach krajowych, międzynarodowych, oraz w wymianie realizowanej z zagranicznymi ośrodkami akademickimi, czyli wymieniono także aktywność nauczycieli akademickich nie związanych z ocenianym kierunkiem. W tabeli nr 10 tylko kilka pozycji realizowanych jest przez nauczycieli akademickich związanych z obszarem sztuki: projekt International Winter Academy Scheersberg *War and Peace*, projekt International Winter Academy Scheersberg *ZERO*, projekt *Words and Places*, oraz realizację projektu *ABC DDR PRL*.

W ramach przedstawionego w ramach wizytacji wykazu badań statutowych nauczyciele akademicki związani z *obszarem wiedzy sztuka* prowadzili następujące badania artystyczne: *Do widzenia. Relacja między dziełem sztuki a widzem, 2015*; *Elektroniczny hommage - pomoc dydaktyczna jako dzieło sztuki, 2015*; *Malarstwo. Moje forty, 2015*; *Obrazy na jedwabiu Joanny Stasiak a tradycja malarstwa japońskiego, 2016*;

Zaprezentowane podczas wizytacji zestawienie projektów naukowych prowadzonych na Wydziale Nauk Pedagogicznych, nie zawiera nazwisk nauczycieli naukowo dydaktycznych związanych z kierunkiem *edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych*.

Dostarczona podczas wizytacji dokumentacja wykazuje, że Jednostka dofinansowuje i prowadzi badania naukowe dedykowane głównie dziedzinie nauk społecznych i dziedzinie nauk humanistycznych, do których odnosi się około 40% wskazanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku.

Zespół Oceniający PKA na podstawie dołączonego imiennego dorobku naukowo artystycznego oraz podczas rozmów z pracownikami podczas wizytacji stwierdził, że pracownicy Instytutu Edukacji Artystycznej uczestniczą w konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych, a wyniki swoich badań upubliczniają w formie publikacji naukowych, katalogów lub prezentacji dokonań artystycznych w galeriach sztuki.

W związku z powyższym Zespół Oceniający PKA uznał, że Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie trzech obszarów wiedzy (sztuki, nauk humanistycznych, nauk społecznych), odpowiadających obszarom kształcenia, do których został przyporządkowany

kierunek, a także w dziedzinach nauki oraz dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia. Obszar wiedzy nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, do którego odnoszą się wskazane przez Jednostkę efekty kształcenia nie został wykazany w prowadzonych przez Jednostkę badaniach naukowych.

2.5

Doświadczenia zdobyte w wyniku prowadzonych przez nauczycieli akademickich własnych badań naukowych i poszukiwań artystyczno-projektowych przekładają się na problematykę ćwiczeń realizowanych ze studentami w ramach prowadzonych zajęć. Przykładem jest zbieżność zagadnień i tematów poruszanych we własnych badaniach z zadaniami stawianymi studentom np. eksperymenty graficzne w technice warsztatowej, zależność montażu ujęć filmowych i scen dialogowych, poszukiwanie form graficznych w naturze, analiza pejzażu conceptualnego, budowanie sylwety ludzkiej lub bardziej sprecyzowane tematy jak Minotaur w labiryncie współczesności. Przykładem mogą być także tematy podejmowanych prac dyplomowych np. *Interpretacja wybranych scen filmu noir*, *Portrety wybranych bohaterów dramatu "Ony" Marty Guśniowskiej*, *Abstrakcyjne rytmy architektoniczne*, *Dynamika światła*.

Kierunek *edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* jest przyporządkowany do *obszaru sztuki*, jako obszaru wiodącego dlatego tematyka badań podejmowanych przez nauczycieli akademickich we własnej pracy artystycznej jest ważnym źródłem doświadczenia i istotnej wiedzy w konstruowaniu programów kształcenia.

3.. Uzasadnienie

Do minimum kadrowego na kierunku „edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych” Uczelnia zgłosiła 18 nauczycieli akademickich, w tym 8 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 10 w grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora. Zespół wizytujący PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane stopnie naukowe i specjalizację naukową oraz dorobek nauczycieli akademickich. Sprawdzone również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego, których treść zweryfikowano z informacjami zawartymi w systemie POL-on. Zespół Oceniający PKA stwierdza że wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w paragrafie 13 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370). Żaden z nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego nie przekroczył limitu zaliczania go do minimum kadrowego określonego w art. 112a ust. 1, 2 Ustawy: prawo o szkolnictwie wyższym.

Nauczyciele akademicy wskazani do minimum kadrowych dla studiów I i II stopnia reprezentują trzy obszary wiedzy (obszar sztuki, obszar nauk humanistycznych, obszar nauk społecznych) i posiadają dorobek naukowy i artystyczny zapewniający realizację programu studiów w obszarze sztuki, w obszarze nauk humanistycznych i w obszarze nauk społecznych, wskazanych dla tego kierunku studiów.

Opis zakładanych efektów kształcenia wybranych dla kierunek *edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* odnosi się także do obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, do którego to obszaru również przyporządkowany został kierunek.

Zespół Oceniający PKA stwierdza, że obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, do którego odnoszą się zakładane efekty kształcenia dla studiów I i II stopnia **nie jest reprezentowany** we wskazanych przez Jednostkę w minimach kadrowych

dla studiów I i II stopnia.

W związku z powyższym minima kadrowe dla studiów I i II stopnia na ocenianym kierunku **nie spełniają** wymagania określonego w § 12 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370).

Zespół Oceniający PKA, stwierdza, że **nie są spełnione warunki dotyczące minimum kadrowego** na studiach pierwszego i drugiego stopnia pomimo, że spełnione są wymagania dotyczące liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe dla kierunku studiów w obszarze kształcenia w zakresie sztuki.

Nauczyciel akademicki posiadający dorobek w obszarze nauk humanistycznych w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia **nie został zaliczony** do minimum kadrowego studiów I i II stopnia gdyż dyscyplina filozofia nie została wskazana w Części I Raportu samooceny jako dyscyplina, do której odnoszą się efekty kształcenia.

Zespół oceniający PKA stwierdza, iż stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minima kadrowe, do liczby studentów kierunku został spełniony na studiach I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim.

Wykazany w dokumentacji zakres badań naukowych i poszukiwań artystycznych prowadzonych przez pracowników jednostki mających zajęcia na ocenianym kierunku, jest adekwatny do realizowanego programu nauczania i zakładanych efektów kształcenia. Jedynie przedmioty **Emisja głosu** oraz **Bezpieczeństwo i higiena pracy** prowadzone są przez nauczycieli nie posiadających dorobku naukowego i kompetencji dydaktycznych w zakresie dyscypliny naukowej związanej z wymienionymi przedmiotami.

Zespół Oceniający PKA stwierdził, że Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie trzech obszarów wiedzy (sztuka, nauki humanistyczne, nauki społeczne), a **nie prowadzi badań naukowych w obszarze wiedzy nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej do którego odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku.**

Kadra wykorzystuje na swoich zajęciach dydaktycznych wiedzę i doświadczenie zdobyte w ramach badań naukowych i działalności artystycznej, co bezpośrednio przekłada się na tematy zadań realizowanych w pracowniach przez studentów. Proces ten charakterystyczny dla szkolnictwa artystycznego sprzyja doskonaleniu programów kształcenia na ocenianym kierunku. Jednostka ma do dyspozycji małą galerię "Salon Owalny", w której może prezentować dorobek własny oraz studentów.

4. Zalecenia

Zespół Oceniający PKA zaleca, uzupełnić minima kadrowe dla studiów I i II stopnia o nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy co najmniej doktora oraz zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy w obszarze nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, w dyscyplinie naukowej medycyna, do którego odnoszą się efekty kształcenia przyjęte dla ocenianego kierunku, pod warunkiem, że jednostka zdecyduje się utrzymać ten obszar jako obszar, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek.

Przedmioty **Emisja głosu** oraz **Bezpieczeństwo i higiena pracy** powinni prowadzić nauczyciele akademicy posiadający dorobek naukowy i kompetencje zawodowe w zakresie dyscypliny związanej z wymienionymi przedmiotami..

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.*

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

1. W pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

3.1 Jednostka z dużą intensywnością prowadzi na szeroką skalę współpracę z instytucjami kultury i edukacji stołecznymi, krajowymi i międzynarodowymi, w przedsięwzięciach lokalnych i międzynarodowych.

Studenci i wykładowcy uczestniczą w wystawach, konkursach, festiwalach, prezentacjach i projektach artystycznych i edukacyjnych. Uczestniczą w życiu kulturalnym miasta i regionu organizując przedsięwzięcia artystyczne i edukacyjne. Przede wszystkim jest to cykliczny udział od 2013 r. w koordynowanej przez UM Warszawy akcji „Noc Muzeów”: organizacja wystaw, warsztatów i działań artystycznych przez wykładowców i studentów w historycznym budynku przy ul. Spiskiej 16.

Podkreślane są szczególnie intensywne i korzystne dla procesu kształcenia i rozwoju artystycznego studentów kontakty i współpraca lokalna w ramach, której prowadzone są warsztaty plastyczne dla szkół (SP i Gimnazjum Montessori, ZS nr 31 im. J. Kilińskiego, Zespół Szkół Specjalnych nr 92)

Współpraca Jednostki z partnerami zewnętrznymi pozwala na doskonalenie programów i treści kształcenia kierunku. W ramach zajęć i warsztatów dla studentów podejmowana jest współpraca z kilkudziesięcioma organizacjami i ośrodkami kultury w Warszawie, m. in. CSW Zamek Ujazdowski, Centrum Sztuki Nowoczesnej, Muzeum Narodowym, Muzeum Plakatu, Galerią Zachęta, Galerią Foksal, Galerią Apteka Sztuki, Państwowym Muzeum Etnograficznym, Związkiem Polskich Artystów Fotografików, Instytutem Teatralnym im. Z. Raszewskiego, Studium Teatralnym, Teatrem Remus, Stowarzyszeniem „Otwarte Drzwi”, Domem Spotkań z Historią, Muzeum Powstania Warszawskiego.

Zakres praktyk powiązany jest z poszczególnymi specjalnościami. Jednostka nawiązała współpracę z wieloma instytucjami zewnętrznymi, firmami, placówkami kulturalnymi, edukacyjnymi, medycznymi w celu między innymi realizacji praktyk.

3.2 Jednostka nie prowadzi studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów został przedstawiony przez byłego zastępcę Dyrektora Instytutu w czasie pierwszego spotkania z osobami, które przygotowywały Raport Samooceny. Wydział współpracuje

w nieformalny sposób z wieloma podmiotami zewnętrznymi, wykazuje że np.: w ramach kontaktów z organizacjami gospodarczymi nawiązana została współpraca (w formie warsztatów dla dzieci i młodzieży z udziałem studentów) z firmą „Chris” Turystyka i Rekreacja. Jednostka prowadzi praktyki pedagogiczne i zawodowe, które są ważną częścią kształcenia na kierunku *Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych*. Dla zformalizowania współpracy, która miałaby na celu wstępne określenie sposobu prowadzenia i organizację studiów, kształcenia i współdziałania wystarczy podpisać Listy intencyjne z podmiotami zewnętrznymi.

3. Uzasadnienie

Studenci i wykładowcy współpracują z otoczeniem artystycznym i kulturalnym, organizują i uczestniczą w wystawach, prezentacjach, projektach artystycznych. Jednostka stale powiększa liczbę kontaktów z instytucjami, firmami i placówkami związanymi profilem aktywności z kierunkiem studiów. Studenci zwiększają swoje umiejętności zawodowe: artystyczne, pedagogiczne i arteterapeutyczne, odbywając praktyki i staże. Zdobywają doświadczenie zawodowe w potencjalnych miejscach swojej pracy i aktywności w zakresie sztuki.

4. Zalecenia

Jednostka nie wskazała w raporcie samooceny, opisanych umową związków z podmiotami zewnętrznymi reprezentującymi otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, z potencjalnymi przyszłymi pracodawcami dla studentów i absolwentów Wydziału. W związku z powyższym, wytyczyła cel swoich działań w tym zakresie. Sugeruje się dla zformalizowania współpracy, która miałaby na celu wstępne określenie sposobu prowadzenia i organizację studiów, kształcenia i współdziałania podpisać Listy intencyjne z podmiotami zewnętrznymi..

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.*

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.*

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

1. Ocena w *pełni*

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1

Instytut Edukacji Artystycznej posiada własną bazę dydaktyczną na potrzeby realizacji

zajęć z zakresu sztuk plastycznych, która znajduje się w odrębnym budynku uczelni przy ul. Spiskiej 16. Łączna powierzchnia obiektu wynosi 1562,78 m². Znajduje się tutaj 5 pracowni grafiki (druku wklęsłego, druku płaskiego i druku wypukłego wraz z kwaszarnią o łącznej powierzchni ok. 140 m²); pracownia projektowania graficznego (27 m²); pracownia rzeźby (ok. 102 m²), wyposażone w sztalugi pracownie malarstwa i rysunku (łącznie ok. 257 m²), pracownia fotograficzna z ciemnią (ok. 42 m²), pracownia multimedialna (ok. 45 m²) wyposażona w 16 stanowisk komputerowych z oprogramowaniem Adobe CS5 (Photoshop, Illustrator, Premiere, After Effects) oraz rzutnik multimedialny i profesjonalną drukarkę. W budynku tym znajduje się także Biblioteka Instytutu z podręcznym księgozbiorem naukowym spełniająca również funkcję pokoju do indywidualnej pracy.

Ponadto w budynku znajdują się: sala metodyki nauczania plastyki, dwie sale wykładowe, pracownia arteterapii. Ważnym elementem infrastruktury jest pokój studencki z wyposażeniem do pracy (komputer z połączeniem internetowym, drukarka, miejsce do przechowywania teczek rysunkowych) oraz socjalnym (kuchienka mikrofalowa, czajnik elektryczny).

Instytut Edukacji Artystycznej zapewnia studentom za zgodą wykładowców stały dostęp do pracowni artystycznych (malarstwo, grafika, rzeźba, fotografia, pracownia komputerowa) po godzinach zajęć, umożliwiając pracę własną i prowadzenie badań artystycznych. Istnieje także możliwość udostępniania, za wiedzą prowadzących zajęcia i przy ścisłej inwentaryzacji wypożyczeń, profesjonalnego sprzętu fotograficznego do realizacji zadań kursowych i badań własnych studentów poza uczelnią. Instytut Edukacji Artystycznej wydzielił przestrzeń na prowadzenie małej galerii sztuki o nazwie Salon Ovalny (ok. 30 m²) gdzie głównie eksponowane są prace studentów.

Instytut Edukacji Artystycznej działający przy Wydziale Pedagogiki, w ramach którego prowadzony jest oceniany kierunek studiów oprócz własnej bazy dydaktycznej przy ul. Spiskiej 16 korzysta także z sal wykładowych w budynku głównym Uczelni przy ulicy Szczęśliwickiej 40, gdzie odbywa się część zajęć teoretycznych. W opinii studentów przemieszczanie się pomiędzy budynkami nie jest problematyczne, a plan zajęć pozwala im swobodnie przemieścić się pomiędzy budynkami. Sale dydaktyczne w opinii studentów są odpowiednio wyposażone, a ich liczba wystarczająca. Studenci mają zapewniony dostęp do pracowni w ramach przedmiotów, które takiego dostępu wymagają oraz w ramach aktywności wykraczającej poza program studiów (np. w ramach koła naukowego, czy przygotowywania prac dyplomowych). Ponadto istnieje możliwość udostępnienia, za wiedzą prowadzących zajęcia i przy ścisłej inwentaryzacji wypożyczeń, profesjonalnego sprzętu fotograficznego do realizacji zadań kursowych i badań własnych studentów poza uczelnią. Studenci uczestniczący w spotkaniu z Zespołu Oceniającego PKA podkreślili, że korzystają z tej możliwości na tyle często, że zwrócili się z prośbą o zakup większej liczby aparatów.

4.2

Studenci kierunku *edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* korzystają, na takich samych prawach i zasadach, jak pozostali studenci Akademii Psychologii Społecznej, z zasobów Biblioteki Głównej mieszczącej się w gmachu głównym Uczelni. Jest to jedna z najlepiej wyposażonych w kraju bibliotek w zakresie tematyki pedagogicznej i dla studentów dostępna jest siedem dni w tygodniu. Podczas wizytacji pracownicy biblioteki zapewnili Zespół Oceniający, że w zasobach biblioteki znajduje się wystarczająca ilość egzemplarzy lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach przez nauczycieli akademickich. Studenci Akademii Psychologii Społecznej, po przydzieleniu przez

bibliotekę odpowiednich kont i uprawnień, korzystają także z bezpłatnego dostępu do Baz Danych EBSCO. Dodatkowo dostępna jest dla nich usługa Ibuk Libra: czytelnia on-line podręczników akademickich i książek naukowych w języku polskim.

Ponadto w gmachu Instytutu Edukacji Artystycznej przy ul. Spiskiej 16, gdzie odbywają się zajęcia o profilu artystycznym znajduje się dostępna dla studentów kierunku *edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych* podręczna biblioteka, dysponująca ponad 1100 woluminami z zakresu sztuki, historii sztuki, estetyki, kulturoznawstwa i dziedzin pokrewnych. W szczególności są tu udostępniane pozycje potrzebne do zajęć (np. atlasy anatomiczne, albumy, filmy dok. o sztuce, lektury z sylabusów). Zespół Oceniający PKA po zapoznaniu się z zasobami obu bibliotek potwierdza że liczebność i dostępność księgozbioru jest właściwa.

Studenci ocenianego kierunku potwierdzają, że mogą korzystać ze zbiorów biblioteki. Godziny pracy biblioteki są dostosowane do potrzeb studentów. Liczebność zasobów biblioteki została przez studentów oceniona jako wystarczająca Często jednak zdarza się, że brakuje egzemplarzy potrzebnej literatury. Studenci ocenianego kierunku mogą również pod nadzorem pracowników instytutu korzystać z biblioteki instytutowej. Jej księgozbiór ocenili bardzo pozytywnie, wskazując jednak na brak możliwości wypożyczenia pozycji z biblioteki instytutowej. W trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci stwierdzili, że Uczelnia zapewnia dostęp do literatury wskazanej w sylabusach.

4.3 do literatury

W Raporcie samooceny Wydział poinformował, iż prowadzi zajęcia ogólnoakademickie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość za pośrednictwem platformy e-learningowej, która została uruchomiona w Akademii Psychologii Społecznej w ramach projektu *Kompleksowy program doskonalenia potencjału dydaktycznego i organizacyjnego Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej*. Dostęp do platformy mają wszyscy nauczyciele akademicy oraz studenci Akademii Psychologii Społecznej. Weryfikacja dostępu odbywa się poprzez Centralny System Uwierzytelniania. Zarówno pracownikom, jak i studentom, przed rozpoczęciem zajęć Uczelnia zapewnia kurs obsługi platformy. Na omawianym kierunku za pomocą platformy odbywają się zajęcia z przedmiotu *Bezpieczeństwo i higiena pracy* oraz zajęcia z pojedynczych modułów z przedmiotów fundamentalnych. Zespół Oceniający PKA nie uzyskał informacji o funkcjonalności tej formy edukacji i zapewnieniu studentom za pośrednictwem platformy e-learningowej dostępu do materiałów edukacyjnych tekstowych i multimedialnych.

3. Uzasadnienie

Posiadana przez Instytut Edukacji Artystycznej własna baza dydaktyczna na potrzeby realizacji zajęć z zakresu sztuk plastycznych jest wystarczająca. Pracownie wyposażone są w niezbędny sprzęt i oprogramowanie. Część zajęć teoretycznych oraz zajęcia ogólnoszkolne odbywają się w gmachu głównym Uczelni, w którym także zlokalizowana jest biblioteka, czytelnia, galeria sztuki, uczelniana księgarnia i stołówka. Zespół Oceniający PKA stwierdził, że cała baza dydaktyczna jest w pełni dostosowana do realizacji programu kształcenia na kierunku *edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych*.

Studenci pozytywnie ocenili bazę dydaktyczną. W ich opinii sale są odpowiednio wyposażone i dostępne dla nich zawsze, kiedy jest to potrzebne, nawet poza godzinami zajęć. Uczelnia zapewnia studentom dostęp do literatury (zarówno obowiązkowej, jak i zalecanej), jednakże studenci wskazali niewystarczającą ilość pozycji z dziedziny sztuki w bibliotece głównej.

Wydział prowadzi zajęcia ogólnoakademickie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość za pośrednictwem platformy e-learningowej.

4. Zalecenia

Zwiększenie liczebności zasobów z dziedziny sztuki w bibliotece lub umożliwienie (poprzez podpisanie przez uczelnię stosownych umów) korzystania przez studentów APS z innych bibliotek w Warszawie.

Rozszerzenie działania platformy e-learningowej o większą liczbę modułów wspomagających kształcenie z przedmiotów kierunkowych, ogólnoakademickich, specjalnościowych itp.

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiąganiu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.*

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową

i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.*

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.*

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1

Studenci pozytywnie ocenili zaangażowanie nauczycieli akademickich oraz wsparcie, na jakie mogą liczyć z ich strony. Opiece dydaktycznej służą dyżury pracowników naukowo-dydaktycznych, w wymiarze min. 2 razy w tygodniu (1 godzina). Studenci zwrócili uwagę, że nauczyciele akademicy są dla nich dostępni znacznie częściej, co ocenili bardzo pozytywnie. Studenci mają możliwość kontaktu z nauczycielami także za pośrednictwem systemu USOS lub poprzez pocztę elektroniczną. Nauczyciele akademicy podczas konsultacji dzielą się z nimi istotnymi wskazówkami w ich działalności artystycznej, co znacząco wpływa na ich rozwój. Studenci wyrażający zainteresowanie dodatkową aktywnością naukową mogą rozwijać swoje zainteresowania w Kole Naukowym lub poprzez współpracę z nauczycielami akademickimi. Studenci często korzystają z tych możliwości, co w ich opinii pozwala im na rozwój. W bibliotece studenci mają dostęp do wskazywanej w sylabusach literatury. Studenci jednak zwrócili uwagę, że biblioteka APS posiada niewystarczającą liczbę pozycji literatury z zakresu sztuki. Studenci mają możliwość zgłaszania zapotrzebowania w bibliotece APS, która w miarę możliwości stara się uzupełniać pozycje w swoich zasobach.

Uczelnia zapewnia studentom dostęp do wszystkich świadczeń pomocy materialnych określonych w art. 173 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Zasady ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu pomocy materialnej dla studentów reguluje „Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń

pomocy materialnej dla studentów Akademii Pedagogiki Specjalnej”, który ustalony został w porozumieniu z uczelnianym organem Samorządu Studentów. W skład komisji stypendialnej wchodzi studenci delegowani przez Samorząd Studencki i pracownicy uczelni, przy czym studenci stanowią większość składu komisji, zgodnie z art. 177 ust. 3 ustawy. Studenci na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili pozytywne opinie o systemie stypendialnym obowiązującym na Uczelni. Zasady oraz tryb przyznawania świadczeń pomocy materialnej są dla studentów zrozumiałe i motywujące do uzyskania lepszych osiągnięć.

Uczelnia posiada domy studenta. Studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA ocenili domy studenckie jako dostateczne. W ich opinii część domów studenckich posiada bardzo niski standard, w domach studenckich o wyższym standardzie uznali cenę za zbyt wysoką.

Jako najmocniejsze strony ocenianego kierunku, studenci wskazywali możliwość indywidualnego rozwoju oraz zaangażowanie nauczycieli akademickich we wsparcie studentów.

5.2

W wymianie międzynarodowej mogą uczestniczyć studenci I i II stopnia kształcenia. Mają oni możliwość skorzystania z programu wymiany międzynarodowej LLP ERASMUS+. Rekrutacja w zakresie wymiany międzynarodowej jest stała: niezbędne informacje i formularze są dostępne na stronie internetowej, w Biurze Obsługi Badań i Współpracy z Zagranicą oraz u koordynatora uczelnianego.

Zawarto cztery umowy partnerskie z 2 ośrodkami w Niemczech oraz po jednym w Danii i Holandii. Podpisane umowy umożliwiają wyjazd na studia i praktyki na okres do 12 miesięcy na każdym stopniu kształcenia. Opiekę nad wyjeżdżającymi studentami sprawuje uczelniany koordynator programu. Umowy zawarte zostały na okres od 2015 do 2021 roku. W opinii studentów Uczelnia stwarza dobre warunki do nauki języków obcych, umożliwiając udział w lektoratach. W ich opinii uznawanie osiągnięć zdobytych za granicą funkcjonuje prawidłowo. Dla studentów prowadzone są wykłady w językach obcych. Studenci wyrażali niewielkie zainteresowanie uczestnictwem w wyjazdach. Jako powody braku zainteresowania mobilnością podawali zadowolenie ze studiowania na Uczelni oraz konieczność podejmowania pracy zawodowej. Studenci mają dostęp do informacji o programach wymian międzynarodowych oraz zasadach rekrutacji na stronie internetowej Uczelni. W ostatnich 3 latach z wymian międzynarodowych skorzystało 14 studentów, natomiast przyjechało 9. Liczba osób wyjeżdżających corocznie w ramach programu LLP ERASMUS+ utrzymuje się na zbliżonym, wyrównanym, umiarkowanym poziomie. Uczelnia umożliwia również studentom uczestnictwo w wymianie krajowej poprzez zawieranie umów z takimi Uczelniami jak: UŚ, UMCS, UJK i inne.

W ramach kierunku nie prowadzi się wewnętrznego systemu ankietyzacji dla studentów uczestniczących w programie Erasmus +. Niezależnie od prowadzonego blogu, zaleca się stworzenie kwestionariusza ankietowego, który uwidoczniłby jakość kształcenia, rezultaty osiągnięte przez studentów oraz efekty kształcenia poza macierzystą uczelnią.

Zaleca się również publikowanie (w cyklu rocznym) relacji i uwag studentów Jednostki uczestniczących w programie LLP ERASMUS+ (także innych) oraz kontynuowanie spotkań informacyjnych po powrocie z zagranicy, co w rezultacie mobilizuje do wyjazdów studentów a zwłaszcza młodych pracowników, szczególnie tych, którzy nie brali jeszcze udziału w Programie Staf Mobility.

5.3

Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, społecznym i kulturalnym poprzez organizację ogólnodostępnych konferencji

seminariów i sympozjów naukowych. Wspiera także studentów w organizacji i prowadzeniu kół naukowych. Od 21 lat APS jest gospodarzem festiwalu pn. Ogólnopolska Scena Prezentacji Artystycznych Realizacji OSPAR, prezentującego twórczość młodych artystów z placówek edukacji specjalnej, resocjalizacyjnych i opiekuńczych. Studenci Uczelni aktywnie włączają się w organizację festiwalu. Studenci ocenianego kierunku regularnie organizują także w jednostce wystawy własnych prac.

Jednostka wspiera studentów w procesie wchodzenia na rynek pracy poprzez rozbudowaną ofertę praktyk, których zasady określone są poprzez Regulamin praktyk (Uchw. nr 725/15-16 Rady Wydziału Nauk Pedagogicznych APS z dn. 28.09.2016r.). Studenci w większości przypadków sami dobierają sobie miejsce odbywania praktyk, z którym następnie Uczelnia podpisuje umowy. W uczelni działa także Biuro ds. Promocji, Rekrutacji i Karier Zawodowych. Biuro to zajmuje się zbieraniem informacji na temat praktyk studenckich oraz prowadzeniem portalu z ofertami pracy dla studentów i absolwentów APS.

5.4

Opiekę nad studentami z niepełnosprawnościami sprawuje powołany w tym celu Pełnomocnik ds. osób niepełnosprawnych.

Dla wszystkich studentów z niepełnosprawnościami biblioteka umożliwia wypożyczenie większej ilości materiałów na dłuższy czas. Dla studentów niewidomych przyklejane są na każdych drzwiach napisy w języku Braille'a. Budynek główny wydziału pozbawiony jest barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi. Budynek instytutu, którym odbywa się większość zajęć dla ocenianego kierunku, takich przeszkód nie jest pozbawiony. Konstrukcja budynku nie pozwala na wybudowanie szybu windowego. Z zapewnień władz Wydziału wynika, że w wypadku wystąpienia studenta z niepełnosprawnościami ruchowymi zajęcia byłyby przeniesione na najniższe piętra, bądź w taki sposób, aby jak najbardziej ułatwić studentowi uczestnictwo w nich. Dla osób z niepełnosprawnością przeznaczona jest stypendium specjalne, które jest przyznawane na podstawie aktualnego orzeczenia o niepełnosprawności.

5.5

Jak wynika z opinii prezentowanych przez studentów podczas spotkania z ZO PKA, obsługa w dziekanacie odbywa się bez zbędnych kolejek, godziny otwarcia dostosowane są do potrzeb studentów, a obsługa została oceniona jako bardzo kompetentna. Studenci mogą swoje sprawy załatwiać indywidualnie, a w razie trudności mogą liczyć na wsparcie władz Wydziału. Głównym narzędziem wspierającym opiekę dydaktyczną w zakresie dostępu do informacji jest platforma elektroniczna USOS, dzięki której każdy student po zalogowaniu na indywidualne konto ma możliwość sprawdzenia bieżących informacji o studiach. USOS oferuje podgląd planu zajęć, wyników egzaminów i zaliczeń oraz wydruk wykazu ocen z całego okresu studiów. Ważny element platformy stanowi także część informacyjna zawierająca dokumenty i instrukcje poświęcone prawom i obowiązkom studentów, zasadom realizacji studiów oraz bieżącym sprawom organizacyjnym, takim jak harmonogram zajęć, dyżury nauczycieli akademickich, organizacja sesji egzaminacyjnej oraz pomocy materialnej. Na stronach internetowych Akademii zamieszczone są informacje (zarządzenia, uchwały, regulaminy) dotyczące procesu kształcenia.

3. Uzasadnienie

System opieki dydaktycznej, naukowej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia. System pomocy materialnej jest zgodny z obowiązującymi przepisami. W ocenie studentów również wsparcie ze strony Wydziału dotyczące analizowanych obszarów

stoi na bardzo wysokim poziomie. Wsparcie, jakiego udziela studentom Wydział w zakresie więzi z otoczeniem społecznym, gospodarczym i kulturalnym stanowi bez wątpienia jego mocną stroną. Uczelnia udziela studentom niepełnosprawnym wsparcia naukowego, dydaktycznego i materialnego w celu umożliwienia pełnego udziału w procesie kształcenia. Jak wynika z przeprowadzonej analizy Uczelnia podejmuje szereg działań, aby studenci mieli zapewniony komfortowy dostęp do zajęć i pracowni. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym, studenci wyrazili bardzo pozytywne opinie nt. pracy dziekanatu oraz obsługi administracyjnej Wydziału.

4. Zalecenia

Zaleca się publikowanie (w cyklu rocznym) relacji i uwag studentów Jednostki uczestniczących w programie LLP ERASMUS+ (także innych) oraz kontynuowanie spotkań informacyjnych po powrocie z zagranicy, co w rezultacie mobilizuje do wyjazdów studentów a zwłaszcza młodych pracowników, szczególnie tych, którzy nie brali jeszcze udziału w Programie Staf Mobility.

Zaleca się stworzenie kwestionariusza ankietowego dla studentów uczestniczących w programie Erasmus +, który uwidoczniłby jakość kształcenia, rezultaty osiągnięte przez studentów oraz efekty kształcenia poza macierzystą uczelnią.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:*

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, *

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, *

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5. wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, *

6.1.6. kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej, *

6.1.7. wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8. zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

Ocena - w pełni

Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia w APS wprowadzony został Uchwałą nr 88/09-10 Senatu z dnia 15.09.2010 r., a zasady jego funkcjonowania oraz organizację ustalono w Zarządzeniu nr 137/10-11 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 12 stycznia 2011 r.. Struktura organizacyjna systemu opiera się na współdziałaniu poszczególnych zespołów Wewnętrznego Systemu Jakości, którym jednoznacznie przypisano odpowiedzialność za realizację działań badających jakość realizowanego kształcenia. Do zespołów tych należą: Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, Komisja Senacka ds. Jakości Kształcenia i Studentów, Komisja Senacka ds. Rozwoju i Oceny Kadry Akademickiej, Wydziałowe i Międzywydziałowe zespoły jakości. W skład Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia wchodzi przedstawiciele Instytutu Edukacji Artystycznej, co wzmacnia efektywność działań nakierowanych na systematyczne podnoszenie jakości kształcenia na kierunku „edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych”. Powołany zespół w swych działaniach kieruje się zasadą wyzwalania mechanizmów samoevaluacyjnych i doskonalących proces kształcenia.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia obejmuje bieżącą ocenę realizowanego procesu kształcenia oraz stały monitoring i działania doskonalące w zakresie następujących elementów: organizacji i warunków materialnych procesu kształcenia, planów i programów kształcenia w wymiarze koncepcyjnym i realizacyjnym (prowadzonego procesu kształcenia i oceny jego efektów), potencjału osób uczestniczących w procesie kształcenia, w tym jakości naukowo-dydaktycznej nauczycieli akademickich, kompetencji pracowników administracji i obsługi zaangażowanych w proces kształcenia, potencjału studentów oraz jakości relacji społecznych, spójności kształcenia i uzyskiwanych kwalifikacji zawodowych z potrzebami rynku pracy. System obejmuje również badania opinii pracodawców na temat kwalifikacji absolwentów APS oraz oczekiwań rynku wobec pożądaných kwalifikacji absolwentów Akademii, a także monitorowanie oczekiwań społeczności lokalnej (kształcenie absolwentów przygotowanych do pracy w szpitalach, poradniach oraz ośrodkach rehabilitacyjnych wykorzystujących metody arteterapii). Zasady funkcjonowania elementów Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia określają zarządzenia Rektora. Zasadniczym celem systemu jest zapewnianie i systematyczne podnoszenie jakości kształcenia akademickiego, rozumianego w łączności z procesem badań naukowych oraz rozwijaniem kultury jakości pośród i poprzez wszystkich członków społeczności akademickiej.

6.1.1. Procedury Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w zakresie projektowania efektów kształcenia obejmują: konstrukcję planów i programów nauczania, rozpatrywaną w kontekście ich spójności z sylwetką absolwenta oraz realizowanymi efektami kształcenia, budowania, zatwierdzania, modyfikowania planów i programów studiów, realizację procedur dotyczących planów i programów kształcenia, ocenę wartości realizowanych zajęć dokonywaną przez studentów w kontekście ich efektywności dla rozwoju zawodowego i osobistego, dobór metod dydaktycznych, zasady oceniania studentów i obiektywizacji egzaminów, a także przegląd jakości prac dyplomowych i kryteriów ich oceny. Efekty kształcenia na kierunku „edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych” zostały opracowane w roku akademickim 2011/2012 przez powołany w tym celu zespół merytoryczny pracowników Instytutu Edukacji Artystycznej. Następnie zespół merytoryczny dokonał sprawdzenia, czy wszystkie efekty kierunkowe zostały

uwzględnione w sylabusach oraz dokonał korekt uwzględniających wnioski wyprowadzane w trakcie środowiskowej dyskusji. W określaniu zakładanych efektów kształcenia brali udział interesariusze wewnętrzni: przedstawiciele samorządu studentów, dyrekcja i pracownicy Instytutu Edukacji Artystycznej oraz Władze Wydziału (opracowanie kierunkowych efektów kształcenia, matrycy efektów i sylabusów), konsultujący się w swym działaniu z szerszym środowiskiem (artystycznym, arteterapeutycznym i pedagogicznym).

Zmiany w zakładanych efektach kształcenia dokonywane są w następstwie cyklicznie odbywających się konsultacji z interesariuszami wewnętrznymi oraz pod wpływem opinii interesariuszy zewnętrznych na temat poziomu przygotowania studentów m. in. opinii opiekunów praktyk z placówki, w której studenci odbywali praktyki. Wśród współpracujących z Władzami ocenianego kierunku studiów interesariuszy zewnętrznych należy wskazać Ośrodek Kultury Ochoty, Narodową Galerię Sztuki „Zachęta”, Mazowieckie Specjalistyczne Centrum Zdrowia im. prof. Jana Mazurkiewicza, Polskie Towarzystwo Psychiatryczne, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Muzeum Sztuki Nowoczesnej, Muzeum Narodowe, Muzeum Plakatu, Galerię Foksal, Galerię Apteka Sztuki, Galerię Działań, Państwowe Muzeum Etnograficzne, Związek Polskich Artystów Fotografików, Instytut Teatralny im. Z. Raszewskiego, Studium Teatralne Teatr Remus, Teatr 21, Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi”, Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”, Stowarzyszenie Dom Tańca, Fundację „Wszystkie Mazurki Świata”, Dom Spotkań z Historią czy, Muzeum Powstania Warszawskiego. Efektem konsultacji wewnętrznych oraz bieżącej współpracy z wymienionymi partnerami zewnętrznymi było m.in. na poziomie efektów przedmiotowych dodanie przedmiotu „Podstawy Przedsiębiorczości”, realizowanego na I stopniu studiów, zmiana przedmiotu „Elementy psychopatologii i psychologii klinicznej człowieka dorosłego” na „Psychoterapia”, zmiana przedmiotu „Umiejętności interpersonalne w nawiązywaniu kontaktu z osobami chorymi psychicznie” na „Trening interpersonalny”, zmiana przedmiotu „Terapia pedagogiczna” na „Warsztat pracy z grupą”, zmiana przedmiotu „Podstawowe zagadnienia rzeźbiarskie” na „Rzeźba” wraz ze zwiększeniem liczby godzin na jego realizację. Modyfikowanie efektów kształcenia odbywa się również na podstawie wyników przeprowadzanego systematycznie audytu, którego efektem było np. dodanie kierunkowych efektów kształcenia podkreślających powiązanie kształcenia z prowadzonymi i zakresie dyscypliny artystycznej sztuki piękne badaniami naukowymi.

W zakresie omawianego kryterium system jakości kształcenia nie zdiagnozował nadinterpretacji osób współpracujących przy tworzeniu programu kształcenia dla kierunku, w wyniku czego efekty kształcenia zostały przyporządkowane do czterech obszarów kształcenia (sztuki, nauk humanistycznych, nauk społecznych, nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej), mimo marginalnego udziału niektórych z nich. Następstwem takiego działania jest niewłaściwa struktura nauczycieli akademickich wchodzących w skład minimum kadrowego (brak nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek naukowy z obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej). Władze ocenianego kierunku studiów już podczas wizytacji zadeklarowały niezwłoczną korektę stwierdzonego uchybienia, co pozwoliłoby na zniwelowanie stwierdzonej przez Zespół Oceniający nieprawidłowości.

Przedstawiciele studentów wchodzi w skład Senatu APS, w którym ich reprezentanci, razem z przedstawicielami doktorantów, stanowią ponad 20% składu. Jest zatem spełniony wymóg art. 61 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Wchodzi także w skład Rady Wydziału, gdzie ich reprezentacja, wraz z przedstawicielami doktorantów, stanowi również ponad 20% składu Rady Wydziału. Spełniony jest zatem wymóg art. 67 ust. 4, co stwierdzone zostało na podstawie przedstawionych dokumentów. Samorząd Studencki

przedstawił pozytywną opinię aktualnie obowiązujących planów i programów studiów ocenianego kierunku, zgodnie z art. 68 ust 1 pkt. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Władze wydziału konsultują ze studentami zmiany w programie studiów.

6.1.2. Przyjęty w ramach ocenianego kierunku studiów system monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia obejmuje stworzenie funkcji „koordynatora przedmiotu” (osoba, która czuwa nad procesem dydaktycznym obejmującym zakres tego przedmiotu i jest odpowiedzialna za czytelność przedstawianych studentom w sylabusie danych na temat zakładanych efektów, w tym opracowanie sylabusu, aktualizacja literatury przedmiotu, ocena dostępnych środków dydaktycznych, wprowadzanie nowych treści podlegających analizie podczas zajęć dydaktycznych: filmy, dzieła artystyczne), systematyczną analizę ocen pracy studentów, dokonywaną przez nauczycieli akademickich, która obejmuje różnorodne formy aktywności studentów (ogląd koncepcji pracy z korektą szkiców, zbiorczy przegląd prac z korektą, jakość projektu pracy artystycznej, ocena wykonania pracy artystycznej). Wyniki oceny dyskutowane są podczas spotkań pracowników Instytutu. Ponadto do przyjętych rozwiązań w zakresie monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia należą coroczne audyty dziekańskie, które poprzez badanie jakości materiałów mających potwierdzać poziom osiągnięcia zakładanych efektów przedmiotowych przez studentów monitorują przebieg kształcenia. Wyniki systematycznie przeprowadzanego audytu, przygotowane na podstawie analizy materiałów dotyczących losowo wybranych przedmiotów obejmujących sylabus, protokoły zaliczeń i prace, na podstawie których dokonano ocen pracy studentów, prezentowane są na Radach Wydziału oraz dokumentowane odpowiednimi sprawozdaniami. Stanowią one podstawę działań pro jakościowych, wśród których wskazać można np. dodanie kierunkowych efektów kształcenia podkreślających powiązanie kształcenia z prowadzeniem badań naukowych w zakresie dyscypliny artystycznej sztuki piękne oraz zwiększenie o 15 godzin wymiaru zajęć „Rzeźba” realizowanych na II stopniu studiów (wobec zdiagnozowanej potrzeby wyrównania różnic umiejętności studentów, którzy nie mieli wcześniej zajęć z tego zakresu). Do działań doskonalących efektywność funkcjonujących procedur systemu należą również opracowane i wdrożone nowe zasady przygotowywania i składania sylabusów ściśle określające podział odpowiedzialności w zakresie jego przygotowania, sprawdzenia oraz aktualizowania.

Elementem monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest również system hospitacji zajęć dydaktycznych, nastawiony szczególnie na zajęcia prowadzone przez młodszych oraz realizujących zajęcia w trybie prac zleconych nauczycieli akademickich. Omówione działania potwierdziły przedstawione do wglądu Zespołu Oceniającego dokumenty zawierające analizę oraz płynące z niej wnioski w zakresie omawianego obszaru działania systemu, w tym: Raport Komisji ds. Jakości Kształcenia Wydziału Nauk Pedagogicznych, Raport Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk Pedagogicznych „Jakość procesu dydaktycznego i ocena jego efektów”. Rezultatem dokonywanego przeglądu stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych programem efektów kształcenia oraz sformułowanych w ich następstwie wniosków była m.in. redukcja liczby godzin przedmiotu „Tkanina artystyczna” czy podjęcie działań zwiększających elastyczność tematyki podejmowanej w ramach „Arteterapeutycznej pracowni autorskiej” poprzez powierzenie prowadzenia tych zajęć wizytującym nauczycielom akademickim. System monitorowania końcowych efektów kształcenia obejmuje procedury ujęte w regulaminie seminariów dyplomowych i uzyskiwania tytułu zawodowego licencjata i magistra (Uchwała Rady Wydziału 588/15-16), zapewniające odpowiedni standard pracy oraz gwarantujące uzyskanie koniecznych do ukończenia studiów efektów kształcenia. Na pracę dyplomową składa się przygotowanie, przedstawienie i połączona obrona pracy artystycznej składająca się z dzieła plastycznego i

powiązanej z nim rozprawy teoretycznej. Egzamin dyplomowy przeprowadzany jest przed sześciuosobową komisją, w skład której wchodzi pracownicy Instytutu Edukacji Artystycznej.

Monitorowanie efektów uzyskiwanych podczas praktyk studenckich odbywa się zgodnie z postanowieniami Regulaminu praktyk, zatwierdzonego Uchwałą Rady Wydziału nr 332/13-14. Monitorowanie prowadzone jest przez uczelnianego opiekuna praktyk oraz opiekuna w miejscu praktyki. Podstawą zaliczenia praktyki przez uczelnianego opiekuna praktyk jest stwierdzenie osiągnięcia efektów kształcenia praktyki. Wnioski dotyczące organizacji, przebiegu i efektywności praktyk są przekazywane przez studentów bezpośrednio opiekunowi praktyk.

6.1.3. Ocena sposobu weryfikacji efektów kształcenia dokonywana jest corocznie po zakończeniu roku akademickiego. Losowo generowana jest lista zajęć objętych w danym roku audytem. Całość materiału poddana zostaje analizie przez Zespół Dziekański. Audyt ocenia zgodność zajęć dydaktycznych z programem kształcenia, precyzyjność sformułowania efektów kształcenia w sylabusie przedmiotu, zgodność przebiegu zajęć z uwzględnionymi w treści sylabusu efektami kształcenia, a także trafność doboru sposobu weryfikacji efektów. Wyniki audytu referowane są przez Zespół Dziekański na pierwszej Radzie Wydziału kolejnego roku akademickiego. Wnioski z audytu dyskutowane są z Dyrektorem Instytutu. Nauczyciele akademicy, których zajęcia objęte były audytem mają wgląd do dokumentacji i przedstawionych w niej uwag. W procesie weryfikacji zakładanych efektów kształcenia biorą udział interesariusze wewnętrzni: nauczyciele akademicy oceniający wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne studentów w ramach zajęć, komisje egzaminacyjne oceniające jakość prac dyplomowych i przebieg egzaminów końcowych oraz zewnętrzni - opiekunowie praktyk w miejscu praktyk. Efektem podejmowanych działań w tym zakresie było wprowadzenie zajęć „Warsztat pracy z grupą”, których efekty kształcenia uzupełniają zdiagnozowane w przeprowadzonej analizie z partnerami zewnętrznymi braki, czy wprowadzenie „Treningu interpersonalnego i psychoterapii”. Procedury ewaluacyjne zobowiązują nauczycieli akademickich do precyzyjnego określenia zakładanych efektów kształcenia oraz dokonania oceny ich osiągnięcia według wskazanych w sylabusie kryteriów i sposobów. Działania te przekładają się na konkretne rozwiązania, do których zaliczyć można wycofanie przedmiotu z zakresu gier komputerowych, w miejsce których wprowadzono „Animację komputerową”, której efekty kształcenia są bardziej spójne z realizowanym programem kształcenia, a ich wymiar pozwala wyposażyć studentów w umiejętności przydatne w przyszłej pracy zawodowej. System sprawdzania końcowych efektów w procesie dyplomowania wspierają przyjęte w ramach regulacji wewnętrznych standardy pracy seminaryjnej, regulamin seminariów dyplomowych i uzyskiwania tytułu zawodowego licencjata i magistra oraz działania podejmowane celem monitorowania karier zawodowych absolwentów. Autorskość teoretycznej i artystycznej części pracy dyplomowej sprawdzana jest przez system antyplagiatowy, a ponadto jest ona podwójnie recenzowana. Jakość przygotowania i obrony pracy dyplomowej zapewnia opiekun pracy dyplomowej, z którym współpraca studenta opiera się na relacji mistrz-uczeń. Zarówno praca artystyczna, jak i rozprawa teoretyczna są przygotowywane i broniące pod opieką dwóch współpracujących ze sobą opiekunów pracy. Obiektywizm przyznawanej podczas egzaminu dyplomowego oceny gwarantuje jego organizacja przed szeroką, sześciuosobową komisją, w skład której wchodzi pracownicy Instytutu Edukacji Artystycznej. Weryfikacja efektów uzyskanych podczas praktyk zawodowych odbywa się według Regulaminu praktyk. Każdy student ma dwóch opiekunów praktyk - uczelnianego oraz opiekuna w miejscu praktyki, którzy są odpowiedzialni za przeprowadzenie praktyk według ustalonych w regulaminie zasad.

Podstawą zaliczenia praktyki przez uczelnianego opiekuna praktyk jest stwierdzenie osiągnięcia efektów kształcenia praktyki. Wnioski dotyczące organizacji, przebiegu i efektywności praktyk są przekazywane przez studentów bezpośrednio opiekunowi praktyk.

6.1.4. Kwestię zasad, trybu i organizacji procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem formalnej edukacji reguluje Uchwała 115/14-15 z dnia 20 maja 2015 roku. W myśl tej uchwały Dziekan powołał pełnomocnika ds. potwierdzenia efektów uczenia się (Zarządzenie dziekana nr 2/15-16). Pomimo stworzenia możliwości ubiegania się o uznanie efektów uczenia uzyskanych poza systemem studiów oraz przygotowania w ramach funkcjonującego systemu zapewniania jakości kształcenia odpowiednich procedur w tym zakresie, dotychczas nie zgłosił się żaden zainteresowany, choć zgodnie z deklaracją Władz ocenianego kierunku studiów prawdopodobnym jest, że może ono pojawić się wraz z szerszą świadomością tej drogi wśród potencjalnie zainteresowanych. Należy stwierdzić, iż w ramach regulacji systemu uwzględniono konieczność dokonywania oceny przyjętych procedur potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem formalnej edukacji, jednakże do czasu przeprowadzenia wizytacji, ze względu na brak możliwości jej zrealizowania, nie przeprowadzano takiego badania.

6.1.5. Funkcjonujący w ramach ocenianego kierunku studiów Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, obejmuje odpowiednie procedury w zakresie monitorowania oraz wykorzystania przy doskonaleniu jakości kształcenia danych dotyczących losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia. Cyklicznie prowadzone są prace umożliwiające systemowe badanie losów absolwentów, którego celem jest poznanie, w jaki sposób kształtuje się kariera zawodowa absolwentów po 3 i 5 latach od obrony pracy licencjackiej lub magisterskiej. Dodatkowych danych dostarcza działające na terenie Uczelni Towarzystwo Absolwentów i Przyjaciół APS. Instytut Edukacji Artystycznej wypracował już także własny system kontaktów z absolwentami, wykorzystywany dla oceny przydatności uzyskanych kompetencji w miejscu pracy. Stały kontakt z absolwentami specjalności realizowanych w Instytucie Edukacji Artystycznej utrzymywany jest również za pośrednictwem portalu społecznościowego Facebook. Na podstawie danych zebranych od absolwentów sporządzono trzy ankiety, skierowane do absolwentów, pracodawców oraz potencjalnych pracodawców. Analizowane zgodnie z przyjętym harmonogramem prac wyniki ankiet dają wgląd w sytuację absolwentów na rynku pracy i pomagają weryfikować przydatność osiągniętych przez nich efektów kształcenia. Omówione działania przynoszą wiele korzyści przekładających się na ułatwienie organizacji praktyk zawodowych w instytucjach zatrudniających absolwentów kierunku lub prowadzonych przez nich, czy też bieżącą wymianę informacji w zakresie aktualnych oczekiwań pracodawców. Ponadto wskazać można na konkretne zmiany pozwalające odpowiednio kształtować realizowane przez studentów efekty kształcenia pod kątem ich przydatności na rynku pracy, czego przykładem jest wycofanie przedmiotu „Gry komputerowe”, którego wymiar i zakres tematyczny absolwenci ocenili jako niepozwalający im na zdobycie umiejętności możliwych do wykorzystania w pracy zawodowej (w jego miejsce wprowadzono „Animację komputerową”).

Zgodnie z polityką Uczelni Wydział podjął prace umożliwiające planowane systemowe badanie losów absolwentów, którego głównym celem jest poznanie, w jaki sposób kształtuje się kariera zawodowa absolwentów po 3 i 5 latach od obrony pracy licencjackiej lub magisterskiej. Dodatkowych danych dostarcza działające na terenie Uczelni Towarzystwo Absolwentów i Przyjaciół APS. Instytut Edukacji Artystycznej wypracował

już także własny system kontaktów z absolwentami, wykorzystywany również dla oceny przydatności uzyskanych kompetencji w miejscu pracy. Stały kontakt z absolwentami specjalności realizowanych w Instytucie Edukacji Artystycznej utrzymywany jest między innymi za pośrednictwem portalu społecznościowego Facebook poprzez zamkniętą grupę o nazwie absolwenci IEA. Na podstawie danych zebranych od absolwentów sporządzono trzy ankiety, skierowane do absolwentów, pracodawców oraz potencjalnych pracodawców.

6.1.6. Ocena i monitoring rozwoju potencjału kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia obejmuje systematyczne badanie dorobku naukowego oraz pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich, sposobów doskonalenia jakości dydaktycznej nauczycieli akademickich, zadowolenia i satysfakcji zawodowej nauczycieli akademickich oraz kadry wspierającej proces kształcenia, a także analizę oczekiwań i zadowolenia z oferowanych studentom programów kształcenia i prowadzonych w jego ramach zajęć dydaktycznych, czy relacji interpersonalnych pomiędzy nauczycielami akademickimi, studentami i pracownikami administracji zaangażowanymi w proces kształcenia. Potencjał kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia podlega stałej ocenie ze strony Władz Wydziału dokonywanej poprzez okresową ocenę nauczycieli (Uchwała Senatu nr 140/15-16), poprzez działania Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia (raporty poświęcone badaniu potencjału kadry naukowej, dyskutowane środowiskowo i skutkujące działaniami wspierającymi podnoszenie poziomu kadry np. zorganizowanie rocznego bezpłatnego szkolenia dla początkujących nauczycieli akademickich w roku akademickim 2015/16, prace na rzecz lepszej dostępności informacji na temat możliwości ubiegania się o granty i staże). Jakość kadry gwarantować ma jej właściwy dobór (system zatrudniania w drodze konkursów) jak też tworzenie jej warunków rozwoju i wsparcia w połączeniu z mechanizmami kontroli jakości pracy. Informacje na temat osiągnięć kadry, także w odniesieniu do jakości pracy dydaktycznej brane są pod uwagę w systemie nagradzania (uchwała senatu nr 154/15-16 Regulamin nagród dla nauczycieli akademickich). Studenci poprzez system semestralnych ankiet ewaluacyjnych dokonują oceny zajęć. Charakter motywujący ma również ogłaszany co roku ranking zajęć najlepiej ocenianych przez studentów nauczycieli akademickich.

Prowadzona przez Władze ocenianego kierunku polityka kadrowa korzysta również z procedur hospitacji przeprowadzanych zgodnie z Zarządzeniem nr 4/10-11 Dziekana Wydziału Nauk Pedagogicznych (pełniąc funkcję doradczą i kontrolną cykliczna hospitacja planowa, rozpoznawczo – diagnostyczna i profilaktyczna hospitacja pozaplanowa (w trybie interwencyjnym), mająca stricte projakościowy charakter hospitacja koleżeńska). Hospitacje zajęć dotyczą wszystkich nauczycieli akademickich (ze szczególnym uwzględnieniem doktorantów i młodszych nauczycieli) i odbywają się na podstawie ramowego planu przeprowadzenia hospitacji opracowanych przez Dyrektora Instytutu. Z przeprowadzonej hospitacji sporządza się protokół, który hospitujący przekazuje Dyrektorowi Instytutu z zachowaniem poufności, a w ciągu 1 tygodnia po hospitacji omawia treść protokołu z hospitowanym. Dyrektor Instytutu prowadzi rejestr hospitacji oraz opracowuje sprawozdanie, które przekazuje Dziekanowi. Uwagi zapisane w protokołach z hospitacji zajęć są wykorzystywane w okresowych ocenach pracowników i przy procedurze awansowania nauczycieli akademickich. Stanowią one również wytyczne do obsady personalnej zajęć dydaktycznych.

Omówione powyżej działania znalazły potwierdzenie w opracowanych przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia raporcie „Potencjał naukowy Akademii Pedagogiki Specjalnej. Raport Komisji ds. Jakości Kształcenia Wydziału Nauk Pedagogicznych (rok akademicki 2015/16)”, czy „Raporcie Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk Pedagogicznych Jakość kadry naukowo-dydaktycznej i administracyjnej

oraz studentów”. Kadra wspierająca proces kształcenia podlega ocenie studentów (poprzez system ankietyzacji) oraz Władz jednostki prowadzącej oceniany kierunek studiów. Ocenie podlegają aspekty pomocy, sposobu przekazywania informacji, oraz uprzejmość pracowników administracji. W ramach realizowanego przez system badania stopnia realizacji standardów jakości kształcenia podejmowane są działania służące zebraniu danych na temat dostępności i zasad administrowania procesem dydaktycznym i obsługą elektroniczną studentów USOS, oczekiwanych przez członków społeczności akademickiej warunków rozwoju zawodowego pracowników administracji, a także oczekiwanych przez członków społeczności akademickiej relacji interpersonalnych na poziomie nauczyciele akademicy – pracownicy administracji oraz studenci – pracownicy administracji.

6.1.7. Specyfika kształcenia artystycznego wymaga zindywidualizowanego oceniania i stymulowania rozwoju studentów w bezpośredniej relacji mistrz-uczeń, stąd starania o stałość personalnego kontaktu wykładowców przedmiotów artystycznych z każdym ze studentów. Opinie studentów dotyczące nauczycieli akademickich zbierane są systematycznie poprzez semestralne ankiety ewaluacyjne wypełniane przez studentów, a także badania Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia prowadzone w ramach działania systemu. Ankiety przeprowadzane są drogą internetową, z zachowaniem dobrowolności i anonimowości, a ich zakres obejmuje ocenę studenta w zakresie m.in. stopnia zgodności treści zajęć z tematyką przedstawioną w sylabusie, jasności kryteriów zaliczenia przedmiotu, punktualność i systematyczność odbywania zajęć, dostępność nauczyciela dla studentów podczas dyżurów, czy własnego zaangażowanie w realizację przedmiotu. Indywidualne wyniki ankiet są poufne i dostępne dla Dyrektora Instytutu, bezpośredniego przełożonego (kierownika Katedry, Pracowni) oraz dla ocenianych. Uchwała Senatu nr 90/14-15 w sprawie zasad dokonywania oceny zajęć dydaktycznych obliguje Dyrektora Instytutu oraz kierowników podległych im jednostek do systematycznego analizowania wyników ocen studenckich i informowania Prorektora ds. kształcenia o działaniach w związku z nimi podejmowanych. Informacje na temat osiągnięć kadry, także jej jakości pracy dydaktycznej brane są pod uwagę w systemie nagradzania, a oceny studentów stanowią podstawę ogłaszanego co roku rankingu zajęć najlepiej ocenianych przez studentów nauczycieli akademickich i nagród. Negatywne oceny studentów skutkują interwencjami kierowników katedr i pracowni.

Wśród studentów przeprowadzane są badania ankietowe dotyczące przeprowadzanych zajęć oraz nauczycieli akademickich. Badanie jest powszechne i z zachowaniem zasad anonimowości przeprowadzane poprzez system USOS. Opracowane wyniki wraz z rekomendacjami i zaleceniami, przedstawiane są Dziekanowi. W przypadku uwag krytycznych Dziekan przeprowadza rozmowę z nauczycielami akademickimi, których uwagi te dotyczą. Wyróżnić należy fakt, iż studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA wskazywali realne efekty tych działań, takie jak np. zmiana sposobu prowadzenia zajęć przez nauczyciela akademickiego. Studenci wskazali również na fakt, iż nie są zaznajamiani z wynikami przeprowadzanych badań ankietowych, jednocześnie wyrażając duże zainteresowanie tą kwestią.

6.1.8. Baza materialna (infrastruktura dydaktyczna, stan zasobów i dostępność pomocy naukowych i zasobów bibliotecznych, informatycznych, audiowizualnych, stan zaplecza socjalnego) oraz wsparcie dla studentów podlega systematycznej ocenie dokonywanej zgodnie z obowiązującymi procedurami systemu. Raporty Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia pt. „Jakość infrastruktury materialnej i organizacyjnej procesu

kształcenia” z lat 2010/11, powtarzane w roku 2014/15 wskazały na dobry poziom zasobów materialnych uczelni oraz spowodowały podjęcie dalszych działań doskonalących.

Wśród działań projakościowych podejmowanych w zakresie oferowanych środków wsparcia dla studentów wskazać należy powołanie osób pełniących funkcję „Doradcy studentów” (osobno dla każdego roku studiów), którzy dbają o świadomość studentów w zakresie przyjętych na uczelni regulacji wewnętrznych oraz kontrolują systematyczność osiągania przez studentów kolejno zaplanowanych efektów kształcenia, w tym np. zapobieganie sytuacjom, w których studenci ostatniego roku studiów nie mają zaliczonych przedmiotów ogólnouczelnianych jak w-f, czy język obcy (od pierwszego roku monitorowanie i wskazywanie studentom na możliwość problemów z zaliczeniem tych przedmiotów). Wśród działań projakościowych odnoszących się do omawianego kryterium wskazać można opracowany „Przyjazny przewodnik dla studentów (nie tylko) I roku”, będący wsparciem dla studentów w zakresie obowiązującej na uczelni kultury jakości kształcenia oraz oferowanych im form pomocy.

Prace dyplomowe studentów powstają w ramach projektów badawczych prowadzonych przez opiekunów, a ich efekty są upowszechniane w publikacjach. W celu podnoszenia kompetencji naukowych studentów studiów II stopnia w roku akademickim 2016/2017 wprowadzony został przedmiot „Projekt badawczy specjalnościowy”. Studenci biorą także udział w międzynarodowych projektach badawczych, w ramach których wyjeżdżają pod opieką pracowników naukowych na wyjazdy badawcze (projekt International Winter Academy Scheersberg War and Peace, International Winter Academy ZERO, Words and Places). Studenci uczestniczą w wystawach studentów APS w Galerii APS i Salonie Ovalnym. Studenci regularnie uczestniczą w organizacji konferencji naukowych.

W ramach procedur systemu wsparcia dla studentów, mogą ubiegać się o przyznanie stypendium socjalnego, specjalnego dla osób niepełnosprawnych, rektora dla najlepszych studentów, ministra za wybitne osiągnięcia oraz zapomogi.

Baza materialna w tym infrastruktura dydaktyczna są poddawane systematycznym ocenom przez WSZJK. Studenci są pytani przez prowadzących podczas zajęć w pracowniach o zadowolenie z infrastruktury oraz o ewentualne braki bądź problemy w infrastrukturze Instytutu.

6.1.9. W trakcie zebrań pracowników Instytutu analizowane są wyniki oceny jakości kształcenia, przekazywane przez właściwy uczelniany oraz działający w ramach ocenianego kierunku studiów Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia. Instytut opracowuje i doskonali zasady gromadzenia, porównywania oraz dokumentowania prac warsztatowych wykonywanych przez studentów w ramach zajęć w pracowniach artystycznych. Archiwizacji podlegają prace egzaminacyjne, projektowe i inne dokumentujące weryfikację efektów kształcenia. Ponadto w Instytucie gromadzone są raporty z hospitacji zajęć, wraz z uwagami przekazywanymi wykładowcom celem poprawy jakości zajęć. W celu usystematyzowania działań oraz jednoznacznego przypisania odpowiedzialności za realizację zadań w zakresie gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia przyjęto przejrzysty rozkład zadań Zespołów ds. jakości kształcenia (dane ilościowe, zawarte w dokumentacji uczelni gromadzi Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia we współpracy z pracownikami administracji, dane dotyczące oceny zajęć dydaktycznych dokonywanej przez studentów gromadzi Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, międzywydziałowe oraz Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia w konsultacjach z Komisją Senacką ds. Jakości Kształcenia i Studentów oraz Komisją Senacką ds. Rozwoju i Oceny Kadry Akademickiej, dane związane z samooceną poświęconą określone na dany rok akademicki obszarowi procesu kształcenia w jednostkach - Wydziałowe i Międzywydziałowe Zespoły, w

konsultacjach z Zespołem Uczelnianym, dane związane z samooceną poświęconą określone na dany rok akademiki obszarowi procesu kształcenia w Uczelni - Uczelniany Zespół, w konsultacjach z wydziałowymi i międzywydziałowymi zespołami).

Wyniki ankiet są gromadzone i przetwarzane w elektronicznym systemie USOS po zakończeniu

każdego semestru, a oceny zajęć dydaktycznych udostępniane są nauczycielom akademickim na ich osobistych kontach w USOS oraz kierownikom katedr, zakładów, samodzielnych pracowni, jednostek

międzywydziałowych, Dyrektorowi Instytutu, Dziekanowi oraz Rektorowi.

W następstwie przeprowadzonej przez Zespół Oceniający analizy dokumentacji związanej z procesem dyplomowania, zaleca się uzupełnienie oraz dołożenie większej staranności w zakresie gromadzonych materiałów (w recenzjach prac nie ma podpisu Dziekana i nagłówkowych pieczęci).

6.1.10. Spis efektów kształcenia na kierunku „edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych” jest zamieszczony na stronie Wydziału Nauk Pedagogicznych. Opublikowano tam również szersze informacje o prowadzonym kierunku i realizowanych w jego ramach specjalnościach. System USOS zapewnia pełną dostępność informacji o programie kształcenia zgodnie z rozporządzeniem Rektora APS nr 198/14-15. W zakładkach systemu USOS przypisanych poszczególnym przedmiotom znajdują się sylabusy zawierające szczegółowy spis efektów kształcenia oraz planowanych metod ich weryfikacji, opis przedmiotu wraz z problematyką zajęć oraz listę lektur.

W świetle raportów WSZJK z lat 2014/15 studenci i nauczyciele akademicy dobrze oceniają działanie USOS, który zbadano pod względem funkcjonalności i sposobu wykorzystywania jego możliwości komunikacyjnych, a także umiejętność korzystania z jego funkcji przez studentów oraz kadry uczestniczącej w realizowanym procesie kształcenia. Odpowiadając na zgłoszony w przeprowadzonym badaniu postulat studentów odnoszący się do potrzeby lepszej dostępności planu całego przebiegu studiów, plany umieszczono dodatkowo na stronie uczelni w odpowiedniej zakładce. Do istotnych działań pro jakościowych w zakresie dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach należy fakt, iż Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej rozpoczyna procedurę wdrożenia Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji, którego celem jest zapewnienie należytej ochrony danych przetwarzanych w Akademii oraz uzyskanie i utrzymanie certyfikatu na zgodność systemu z właściwą normą, oraz Systemu Zarządzania Jakością, służącego zapewnieniu wysokiej jakości kształcenia w Akademii oraz uzyskanie i utrzymanie certyfikatu na zgodność systemu z wspomnianą normą. Procedura wdrożenia obu systemów finansowana jest z kosztów projektu realizowanego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego „Kompleksowy program doskonalenia potencjału dydaktycznego i organizacyjnego Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej”.

6.2

Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu. Przykładem działania skuteczności systemu jest weryfikacja i podniesienie jakości sporządzania recenzji przez opiekunów dyplomów oraz recenzentów. Od 2014 roku recenzje wypełniane są elektronicznie oraz treści recenzji są bardziej wnikliwe.

Do działań doskonalących efektywność funkcjonujących procedur systemu należą

opracowane i wdrożone nowe zasady przygotowywania i składania sylabusów ściśle określające podział odpowiedzialności w zakresie jego przygotowania, sprawdzenia oraz aktualizowania.

Uzasadnienie

Uzasadnieniem przyznanej w zakresie kryterium 6 oceny „w pełni” jest pozytywna opinia zakresu skuteczności funkcjonującego w ramach kierunku „edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych” systemu zapewniania jakości kształcenia. Wydział Nauk Pedagogicznych wypracował przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem oraz dokonuje systematycznej i kompleksowej oceny efektów kształcenia. Wyniki tej oceny stanowią podstawę zmian programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanych na doskonalenie jakości jego końcowych efektów. Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia uwzględnia wszystkie podlegające niniejszej ocenie kryteria oraz wewnętrzne wymagania Akademii, w tym specyficzne dla prowadzonego głównie w obszarze sztuki kierunku kształcenia. Kompleksowość stosowanych procedur gwarantuje efektywność udziału interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie projektowania, monitorowania oraz weryfikowania zakładanych programem efektów kształcenia, o czym świadczą wskazane wyżej przykłady.

Ponownej analizie i korekcie poddać należy sposób przyporządkowania efektów kształcenia do czterech obszarów kształcenia, skutkujący brakiem spełnienia obowiązujących w przepisach prawa wymagań w zakresie minimum (brak nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek naukowy z obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej). Przedstawione przez Władze ocenianego kierunku studiów deklaracje dotyczące sposobu korekty stwierdzonego uchybienia pozwoliłyby na zniwelowanie stwierdzonej przez Zespół Oceniający nieprawidłowości jednakże wymagają przedstawienia dokumentacji potwierdzającej podjęte działania naprawcze.

Dotychczasowy brak kandydatów chętnych do skorzystania z procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem formalnej edukacji, nie pozwolił na zbadanie skuteczności zaplanowanych w tym obszarze procedur. Oceniany system został wdrożony z uwzględnieniem wyznaczonych dla niego celów strategicznych, umożliwiając systematyczną ocenę i optymalizowanie metod realizacji procesu kształcenia przy wykorzystaniu potencjału kadry akademickiej, informacji z monitorowania losów zawodowych absolwentów, a także dostępnej infrastruktury, co potwierdzają omówione wyżej działania. Niewielkich korekt wymaga skrupulatność w zakresie gromadzenia dokumentacji dotyczącej procesu dyplomowania.

Pozytywną ocenę funkcjonującego w ramach kierunku Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia wzmacnia główna idea jego organizacji, którą jest zauważalne w podejmowanych działaniach, wyzwalanie mechanizmów samoewaluacyjnych. Działania Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia opierają się na prowadzeniu ciągłej, systematycznej, czytelnej dla całego środowiska Uczelni ewaluacji, dokonywanej na podstawie istniejących dokumentów, jak też specjalnie zbieranych i opracowywanych materiałów samooceny, których tworzenie ma, obok celu zebrania danych, stawać się także okazją animującą dyskusję na temat jakości kształcenia.

Przedstawiciele studentów są włączani w proces projektowania efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Przedstawiciele studentów są członkami gremiów koncentrujących swoje prace wokół kwestii zapewniania jakości kształcenia. Wśród studentów przeprowadzane są badania ankietowe.

Zalecenia

- Zaleca się zaznajamianie studentów z opracowaniami badań ankietowych oraz wynikających z tego badania zmian.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

W analizie SWOT Jednostka za pozytywne strony uznała:

- Bogaty program nauczania przedmiotów artystycznych, stabilną kadram dydaktyczną o dużym potencjale i aktywności artystycznej, dobrze wyposażone pracownie.
- Właściwą pracę nad rozwojem świadomości plastycznej studentów: historia sztuki dawnej i najnowszej, kulturoznawstwo, wizyty na wystawach i w placówkach kultury, działalność koła naukowego i wizyty w pracowniach artystów.
- Poszerzenie zwykłej oferty edukacyjnej o pracownie autorskie, do których prowadzenia zapraszani są profesorowie wizytujący z innych ośrodków krajowych i zagranicznych – wybitne osobowości twórcze i dydaktyczne.
- Współpraca ze szpitalem w Tworkach – zajęcia i praktyki, udział tamtejszej fachowej kadry w procesie dydaktycznym rozwija specjalność arteterapeutyczną.
- Staranne przygotowanie dyplomów - na tym etapie student rozwija znaczną część umiejętności. Absolutorium, w którym uczestniczy cała kadra dydaktyczna pozwala z namysłem przyjąć temat koncepcję pracy dyplomowej.
- Działania podejmowane z udziałem pracowników IEA w ramach Konferencji Dziekanów Wydziałów Artystycznych i Pedagogiczno-Artystycznych podległych MNiSW zmierzają do poszerzenia możliwości działania Instytutu w ramach Wydziału Nauk Pedagogicznych APS.
- Uczestnictwo w Europejskim Konsorcjum Arteterapii w Edukacji ECArTE powiększa możliwości wymiany doświadczeń i rozwoju dyscypliny.

Do negatywnych stron według Jednostki należy:

- Pewien niedostatek godzin dydaktycznych szczególnie przedmiotów artystycznych – wzrost wskazany z uwagi na nadawania tytułu licencjata i magistra sztuki.
- Program kształcenia na II stopniu nie nadaje uprawnień nauczycielskich
- Za mało intensywna współpraca dydaktyczna, naukowa i organizacyjna między kierownikami poszczególnych specjalności prowadzonych na Wydziale.
- Nierówne umiejętności i poziom świadomości plastycznej studentów – szczególnie przychodzący na II stopień bez warsztatowych umiejętności z I stopnia wymagają pracy na poziomie propedeutycznym.
- Brak windy w budynku Spiska 16.
- Niski poziom wiedzy, obycia kulturalnego i nawyku czytania u absolwentów liceów – utrudniający odwołanie się do wniesionej erudycji i zmuszający nauczycieli akademickich do nadrabiania ze studentami zaległości z poprzednich etapów kształcenia.
- Brak możliwości doktoryzowania z edukacji artystycznej i z arteterapii (brak dyscypliny artystycznej – dotychczasowe starania nie odnoszą skutku) utrudnia rozwój wyspecjalizowanej kadry dydaktycznej.
- Szansa rozwoju arteterapii związana z nawiązywaniem współpracy z uczelniami medycznymi. W planach: poszerzenie programu tak, by możliwe było nadawanie uprawnień nauczycielskich również na II stopniu studiów.
- Mała liczba godzin nauczania sztuki w szkole utrzymuje poziom świadomości plastycznej i poczucie wagi zagadnienia na bardzo niskim poziomie, co skutkuje niskim poziomem kandydatów i zawęża rynek pracy.
- Niż demograficzny powodujący liczbowy i jakościowy deficyt kandydatów na studia.

Wymienione plusy i minusy działalności Jednostki w kontekście analizy SWOT pokrywają się

ze spostrzeżeniami Zespołu powstającymi podczas wizytacji Jednostki a uwagi znalazły się w raporcie w punktach analizujących poszczególne elementy związane ze szczegółową oceną Jednostki.

Dobre praktyki

W czasie wizytacji oraz podczas spotkania z kadrą Zespół Wizytujący za dobre praktyki Wydziału uznał:

- prowadzenie pracowni dyplomowych w trybie indywidualnym przez półtora roku,
- otwarte obrony dyplomów, absolutoria dopasowane do obrony dyplomów,
- prowadzona galeria APS „Salon Owalny” w budynku Wydziału, w którym wystawiane są prace artystów zaproszonych do współpracy, realizacje powstałe podczas warsztatów ze studentami oraz prace artystów pedagogów. Możliwość oglądania wystaw organizowanych w budynku dydaktycznym ma bezpośredni wpływ na rozwój i pogłębianie wiedzy studentów z zakresu sztuki współczesnej.
- istniejące od 10 lat koło miłośników sztuki, dzięki któremu prowadzone są wizyty w pracowniach różnych interesujących artystów, warsztaty z dziećmi oraz wychodzenie na zewnątrz z różnymi artystycznymi zadaniami jak również wymiana zagraniczna,
- wystawa końcoworoczna,
- integrujące i podtrzymujące tradycję Instytutu spotkania wigilijne ze studentami, wykładowcami i absolwentami kierunku;
- powstała grupa zamknięta absolwentów IEA na FB, która zaprasza kolejnych absolwentów gdzie wymieniają się doświadczeniami i ofertą pracy,

Za Zespół
prof. Paulina Komorowska-Birger